

2

Är jag inte en människa?

Den Palestinska Kvinnans

LIDANDEN

under den israeliska ockupationen

Redaktörer:

Dr. Mohsen Saleh
Rana Sa adah

Översättning Av

Palestinska Rättsvisacentret

Al Zaytouna Centre for Studies & Consultations

Är jag inte en
människa?

(3)

En bokserie som
vill lyfta fram det
palestinska folkets
lidanden under den
israeliska ockupationen

Redaktörer

Dr. Mohsen Moh'd Saleh

Rana Sa'adah

Den palestinska kvinnans lidanden

under Israels ockupation

av

Hasan Ibhais

Mariam Itani

Dr. Sami al-Salahat

Utgiven och översatt

av

Palestinska Rättvisecentret, Sverige

www.palestine.se, rc@palestine.se

Al-Zaytouna Centre

For Studies & Consultations

Beirut - Lebanon

سلسلة "أولست إنساناً؟" (2)

معاناة المرأة الفلسطينية تحت الاحتلال الإسرائيلي

Det här är den andra boken i serien "Är jag inte en människa?", som belyser det palestinska folkets lidanden under Israels ockupation.

Utgavs första gången 2010 av:

Al-Zaytouna Centre for Studies & Consultations

P.O.Box: 14-5034, Beirut, Lebanon

Tel: + 961 1 803 644

Tel-fax: + 961 1 803 643

Email: info@alzaytouna.net

Website: www.alzaytouna.net

ISBN 978-9953-500-50-8

© Copyright: All rights reserved. Al-Zaytouna Centre for Studies & Consultations

Åsikterna som framförs i den här boken är författarnas egna. De sammanfaller inte nödvändigtvis med de åsikter som Al-Zaytouna Centre for Studies & Consultations står för.

Översättning från arabiska till engelska: Iman Itani

Översättning från engelska till svenska: Palestinska rättvisecentret (Justice for Palestine).

Beställs av:

Palestinska Rättvisecentret, Sverige

www.palestine.se rc@palestine.se

Innehållsförteckning

<i>Förord</i>	5
<i>Introduktion</i>	7
<i>Kapitel 1:</i> Kvinnan i det palestinska samhället	11
<i>Kapitel 2:</i> Den palestinska kvinnans rättigheter enligt internationella lagar och konventioner	19
<i>Kapitel 3:</i> Den israeliska ockupationens kränkningar av den palestinska kvinnan	29
1. Dödade och sårade kvinnor	29
2. Kvinnor i fängelse	33
<i>Kapitel 4:</i> Sociala och ekonomiska följder för den palestinska kvinnan på grund av ockupationen	41
1. Belägring och inskränkt rörelsefrihet	41
2. Familjen	45
a. Skingrade familjer	45
b. Raserade hus och förstörd mark	49
3. Hälsa	55
4. Utbildning	66
5. Arbete	67

<i>Kapitel 5:</i>	Den palestinska kvinnans roll som släkting till dödade, fängslade eller förföljda.....	73
<i>Kapitel 6:</i>	Den palestinska kvinnans deltagande i politiken	83
	1. Före Den stora katastrofen (al-Nakba) 1948	84
	2. Åren 1948 till 1967	85
	3. Åren 1967 till 1993	86
	4. Efter upprättandet av den Palestinska myndigheten	89
	5. Den andra Intifadan (<i>al-Aqsa Intifadah</i>)	91
<i>Slusats</i>	97
<i>Fotnoter</i>	101

Förord

Om det vore en "glädje" att presentera en bok om mänskligt lidande, skulle den här boken ha presenterats så. För glädje kan det vara om man uppnår något positivt: när lidandet dokumenteras, blir det synliggjort och möjligheterna att få ett slut på det ökar. Det är med en sådan "glädje" som al-Zaytouna Centre nu ger sina läsare den andra boken i serien "*Är jag inte en människa?*" ("*Am I not a human?*"), som tar upp den palestinska kvinnans lidanden under Israels ockupation.

Serien fokuserar på den israeliska ockupationens brott mot det palestinska folkets rättigheter. Dessa pågår i en tid när hela världen hävdar att man försvarar människans rättigheter, värdighet och frihet att leva i fred i sitt hemland. Men omvärlden är totalt likgiltig inför vad som händer palestinerna som är förtryckta och fräntagna sina grundläggande rättigheter.

Boken handlar om en exceptionell symbol: den palestinska kvinnan under Israels ockupation. Hon är den som har omsorg om familjen och tyngs av bördan av ytterligare svåra umbäranden. Hon är modern, hustrun, system, sjuksköterskan, lärarinnan och stödet till många personer i ett ockuperat samhälle. Hon måste kunna uthärda sorgen efter att förlora nära och kära eller att se dem fångas, såras eller bli rörelsehindrade. Samtidigt måste hon under deras frånvaro ta på sig deras olika sociala roller. Därför har den palestinska kvinnan trätt fram som en mycket speciell kvinna: hon ger inte upp motståndet trots alla svårigheter i hennes dagliga liv. Hennes hus har raserats, odlingsmarken förstörts, barnen insjuknat, mannen fångslats eller fadern dödat. Hon fortsätter envist att så hopp och uthållighet genom att till det yttersta leva upp till sin sociala roll, utan att göra avkall på att delta i politiken och motståndet.

Introduktion

Sedan 1948 har den israeliska ockupationen påtvingat den palestinska kvinnan en speciell livsföring som skiljer sig från andra kvinnors liv. Palestinska kvinnor, både i Palestina och utomlands, förnekas sina grundläggande mänskliga rättigheter, säkerhet, rörelsefrihet, utbildning och en trygg och hälsosam omgivning. Som flyktingar lever kvinnorna under ovanliga villkor och bär ett tungt ansvar som övergår deras förmåga.

Det är ingen överdrift att säga att Israels politik har inverkat negativt på varje aspekt i den palestinska kvinnans liv, antingen personligt, socialt, ekonomiskt eller politiskt. Övergreppen har gjort dessa kvinnors liv till ett unikt exempel, då den palestinska kvinnan, till skillnad från andra kvinnor, tvingas att kämpa för sina rättigheter genom att kämpa mot en ockupationsmakt.

Alla dessa förhållanden har varken besekrat den palestinska kvinnan eller krossat hennes uthållighet. Tvärtom, hon har förvärvat en alldeles speciell och unik karaktär genom sitt motstånd. Hon står vid sin mans sida: moder, hustru, syster eller dotter. Hon kämpar tillsammans med honom inte bara som motståndare till ockupationen utan också som vårdande, stridande, sjuksköterska, arbetare och lärare. Efter hans död, tar hon hand om familjen, och lär barnen att hålla fast vid sin värdighet och uthållighet. Hennes betydelse överstiger de femtio procent som hon representerar i samhället och är därför delansvarig för uppbyggnaden av hela samhället.

Den här boken är den andra i serien "*Är jag inte en människa?*" ("*Am I not a human?*"), utgiven av al-Zaytouna Centre for Studies and Consultations. Målet med serien är att ge en fullständig bild av det palestinska folkets lidanden under den israeliska ockupationen genom att med en akademisk och väldokumenterad framställning vända sig till läsarens intellekt och hjärta.

Boken handlar om den palestinska kvinnans situation på det personliga, sociala och ekonomiska planet under Israels ockupation.

Dessutom ingår ett kapitel om den palestinska kvinnas deltagande i politiken.

Lidandet började då ockupationen inleddes 1948

Min man och jag lämnade byn Kabri dagen innan den föll. Vi gick några timmar österut på vägen mot Tarshiha... Det tog inte lång tid förrän vi möttes av judiska soldater... De stoppade oss och kroppsvisiterade oss. Vi hade inga vapen. De tog mina smycken: guldörhängen, ett halsband, fyra armband och fyra pund som vi hade med oss. De tog min man och andra män från byn. De lämnade resten av oss på Tashihavägen. Soldaterna dansade på gatorna. De kom fram och frågade om våra pojkar. En officer bad mig att inte gråta. Han sa att han skulle ta med sig min man tillbaka, men de hade redan dödat honom ... Morgonen därpå gick Umm Hussain och jag tillbaka till byn... Jag hittade honom. Han var skjuten i bakhuvudet. Jag drog in honom i skuggan och gick och hämtade Umm Hussain så att hon kunde hjälpa mig att begrava honom. Jag visste inte vad jag skulle göra. Jag kunde inte gräva en grav till honom. Vi bar honom på en träplanka till kyrkogården och begravde honom på sidan i hans mors grav... Än idag oroar jag mig och ber i mina böner att jag begravde honom i den rätta ställningen. The story of Aminah Muhammad Musa as narrated by her, in: Nafez Nazzal, *The Palestinian Exodus from Galilee 1948* (Beirut: The Institute for Palestine Studies, 1978), p.61.

- Aminah Muhammad Musas egen berättelse i Nafez Nazzal: *Den palestinska utvandringen från Galiléen 1948*, s 61 (Beirut: The Institute for Palestine Studies, 1978)

Kapitel 1: Kvinnan i det palestinska samhället

I slutet av 2008 uppgick den palestinska befolkningen till 10,6 miljoner. Av dessa bor 48,1 procent, dvs. drygt 5 miljoner människor i det historiska Palestina och är fördelade på närmare 4 miljoner på Västbanken och Gazaremsan och 1,22 miljoner i Israel.¹

Kvinnorna utgör ungefär hälften av det palestinska folket, både inom och utanför Palestina. På 100 kvinnor på Västbanken och Gazaremsan går det 103 män.² Detta förhållande, som är känt som könsproportion, är nästan detsamma bland palestinier i Israel (103,6), men 100 på 102,3 i Syrien och 100 på 98,5 i Libanon (enligt statistik från 2005). Det finns ingen färsk statistik att tillgå från Jordanien (Se tabell 1 för ytterligare statistik om de palestinska kvinnorna i sitt hemland och i flyktingländerna).

Såväl i det historiska Palestina som i flyktingländerna står de palestinska samhällena inför större svårigheter än de samhällen som omger dem. "Ockupationen genomsyrar alla aspekter i deras liv och bryter flagrant mot deras ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, förutom deras medborgerliga och politiska rättigheter", säger Yakin Ertürk, FN:s rapportör om våld mot kvinnor.³

Det räcker till exempel att konstatera att 4 803 personer dödades av ockupationsstyrkorna mellan starten på den andra *Intifadan* (*al-Aqsa*) den 28 september 2000 och den 29 maj 2008. Av de dödade var 842 barn och 163 kvinnor.⁴ Dessutom har Israel, sedan *al-Aqsa-Intifadan*, arresterat omkring 69 000 palestinier, av vilka 8 000 fortfarande hålls i fängelset. Av dessa är 34 kvinnor, 342 barn och flera hundra är sjuka och internerade på omänskliga villkor.⁵

Mitt i allt detta lidande har den palestinska kvinnan varit närvarande som moder, hustru, syster eller dotter. Hon tar på sig rollen för de som saknas, för de som sitter i fängelse, som mördats, som sårats och de som är arbetslösa. Israels politik begränsar friheten att protestera mot bl a uppförandet av Apterheidmuren som ökar fattigdom, arbetslöshet, berövar kvinnor och barn utbildning och arbete och förvägrar dem att träffa sina familjer och släktingar.

I de länder som tagit emot flyktingar lider de palestinska kvinnorna också av de dåliga sociala och ekonomiska villkoren i flyktinglägren, där fattigdomen är stor liksom arbetslösheten då det är dålig tillgång på arbetstillfällen. Förutom hushållsarbetet och uppfostran av barnen, måste kvinnan arbeta och skaffa pengar för att utöka familjens inkomst som ska täcka deras levnadskostnader. Dessutom har hon sin patriotiska uppgift att bevara den nationella

En israelisk kvinnlig soldat rycker i en palestinsk kvinnas slöja, vilket är en förnedring av hennes person och av hijab som är en religiös symbol.

Fotot togs under en demonstration mot Apartheidmuren på Västbanken. Ett tiotal av palestinierna sårades av israeliska kulor.

➤ (AFP, 21 september 2004)

Israeliska aggressioner och attacker mot palestinska kvinnor är av varierande slag. Det här fotot togs i Ramallah på Västbanken, när en israelisk soldat spredde tårgas mot en palestinsk kvinna.

➤ (Foto: Bernard Bisson, 8 april 1988)

och kulturella identiteten och föra den vidare till barnen. Palestinska kvinnor i Israel har det inte heller bättre då israeliska myndigheter diskriminerar alla araber på alla nivåer.⁶

Kvinnorna som barnaföderskor är en viktig måltavla för Israel, men trots detta kan kvinnorna följa med den demografiska utvecklingen i det historiska Palestina. År 2006 föddes 4,6 barn per palestinsk kvinna på Västbanken och i Gaza⁷ och 3,68 barn per palestinsk kvinna i Israel, enligt en uppskattning av Palestinska statistiska centralbyrån (PCBS)⁸.

Detta kan jämföras med födelsetalet hos israeliska kvinnor som låg på 2,8.⁹ Detta relativt höga födelsetal gör det palestinska samhället till ett ungt samhälle med 45,5 procent av befolkningen på Västbanken och Gazaremsan under 15 år och bara 3 procent som är 65 och äldre.¹⁰

Tabell 1 visar utvalda demografiska indikatorer för palestinska kvinnor i olika palestinska samhällen. Tabellen visar klart att det föreligger skillnader mellan dessa olika palestinska samhällen. Födelsetalet är, som nämndes tidigare, högt på Västbanken, i Gaza och Israel. Det är emellertid relativt lågt i flyktinglägren i Syrien och Libanon, där den demografiska pyramiden blir äldre och procenten änkor i Libanon högre som ett resultat av det libanesiska inbördeskriget som också drabbade de palestinska flyktinglägren.

Tabell 1: Utvalda demografiska indikatorer för palestinska kvinnor beroende på bostadsort/hemort (2006)¹¹

Indikator		Västbanken och Gazaremsan	Israel	Jordanien	Syrien	Libanon
Könsproportion (antal män på 100 kvinnor)		103 (in 2007)	103.6	-	102.3 (2005)	98.5
Antal kvinnor 0-14 år (%)		45.3	39.7	41.4 (2000)	32.6 (2003)	32
Antal kvinnor 65 år och äldre (%)		3.4	3.6	4.3 (2000)	4.3 (2003)	5.8
Livslängd (i år)		73.2	78.1	-	-	-
Födelseantal (barn per kvinna)		4.6	3.68	4.6 (2000)	2.4	2.3
Befolkningsökning (%)		3.3	2.51	-	2 (2002)	-
Familjemedlemmar (individer i genomsnitt)		5.8 (2007)	5.09	6.2 (2000)	4.9	3.8
Civil- stånd (%)	Gifta	57.8	60.8	50.8 (2000)	53.3	47.9
	Ensamstående	33.6	31.2	37.4 (2000)	40.8	40.5
	Änkor	7	6.2	2.6 (2000)	4.2	9.6
	Skilda	1.2	1.7	8.8 (2000)	1.7	2
	Separerade	0.4	-	0.4 (2000)	-	-

(-) betyder att det inte finns några uppgifter

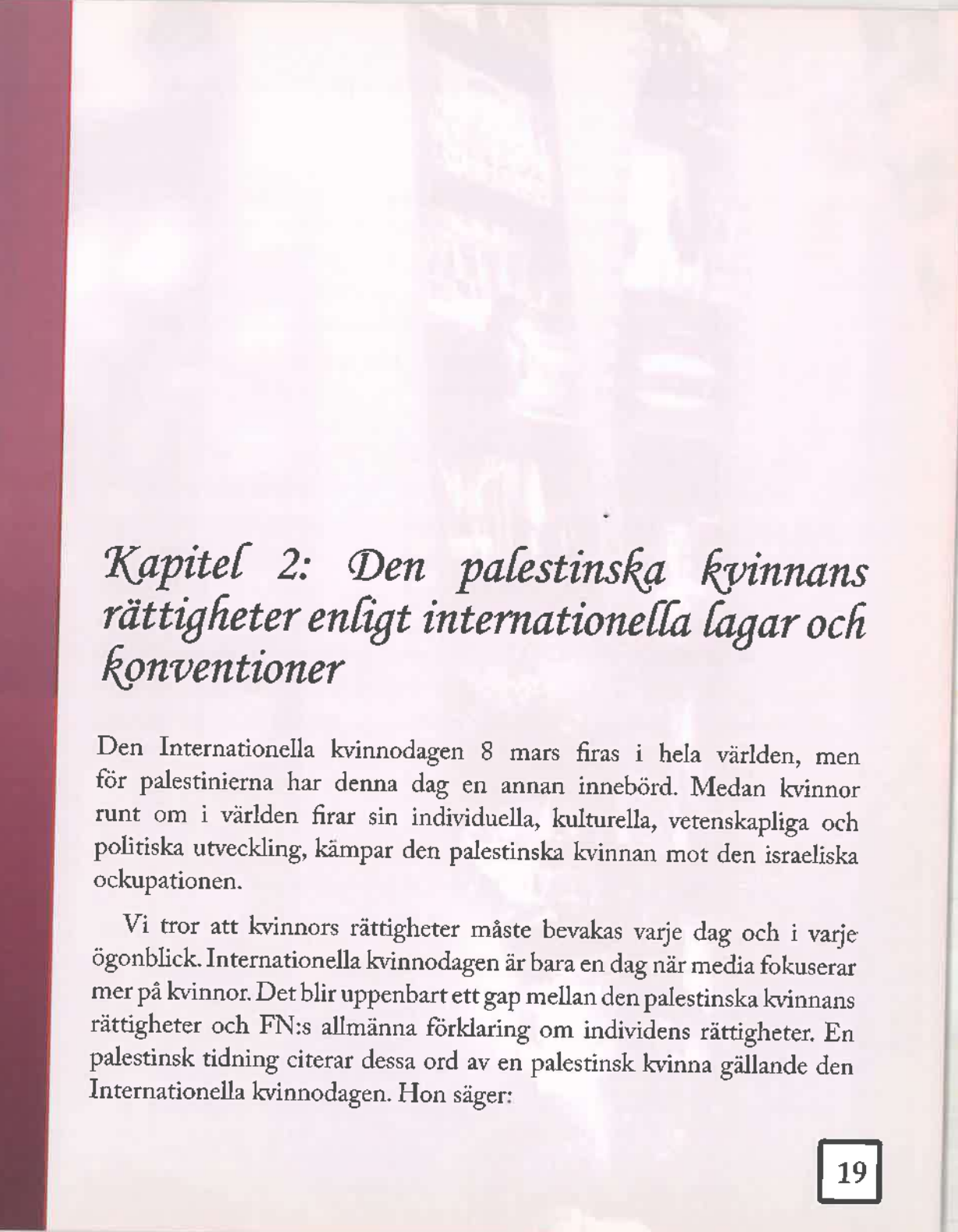
Även om antalet giftermål i de palestinska områdena förblev i stort sätt detsamma under *al-Aqsa-Intifadan* (dvs. sedan 28 september 2000)¹², har antalet ogifta kvinnor nyligen ökat på grund av försämrade levnadsvillkor och den israeliska belägringen. Enligt undersökningar gjorda före 2000 utgjorde ogifta kvinnor 5 procent. Nu ligger siffran på över 33 procent och somliga uppskattar antalet till 39,3¹³ procent. Detta innebär att många kvinnor står ensamma inför de israeliska styrkorna med svåra levnadsvillkor och en knapp inkomst under förhållanden där män har företräde i yrkeslivet och mycket större möjligheter i det offentliga livet.

Palestinska kvinnor deltar i demonstrationerna mot Apartheidmuren på Västbanken. Israeliska styrkor har lagt beslag på stora delar av palestinsk mark för att bygga muren. Bilderna visar en palestinsk kvinna som skriker till en israelisk soldat under demonstrationen den 11 mars 2004 i byn Beit Daqqa. Det andra fotot visar en israelisk soldat som "håller" en palestinsk kvinna som deltog i demonstrationen i samma by fyra dagar tidigare, den 7 mars 2004.

Kapitel 2: Den palestinska kvinnans rättigheter enligt internationella lagar och konventioner

Den Internationella kvinnodagen 8 mars firas i hela världen, men för palestinierna har denna dag en annan innebörd. Medan kvinnor runt om i världen firar sin individuella, kulturella, vetenskapliga och politiska utveckling, kämpar den palestinska kvinnan mot den israeliska ockupationen.

Vi tror att kvinnors rättigheter måste bevakas varje dag och i varje ögonblick. Internationella kvinnodagen är bara en dag när media fokuserar mer på kvinnor. Det blir uppenbart ett gap mellan den palestinska kvinnans rättigheter och FN:s allmänna förklaring om individens rättigheter. En palestinsk tidning citerar dessa ord av en palestinsk kvinna gällande den Internationella kvinnodagen. Hon säger:

I en tid då kvinnor runt om i världen söker nya vägar för att förbättra sin status, måste kvinnorna, framförallt i Gaza, gå bakåt i tiden för att hitta gamla beprövade sätt som krävs för att anpassa sig till den israeliska belägringen, frånvaron av el och bristen på ekonomiska resurser. De palestinska kvinnorna tvingas till mer hushållsarbete och andra svåra arbetsuppgifter.¹⁴

En annan palestinsk kvinna, 'Um Yahya Dardunah, delar sin dag mellan sjukhuset al-Shifa' och hemmet. Det enda hon tänker på den 8 mars är hennes nioåriga dotter Yahya som matas med sond efter att israeliska bomber bränt och förstört hennes unga ansikte. 'Um Yahya, mor till sex barn försöker beskriva sina känslor medan hon sitter bredvid Yahya men samtidigt oroar hon sig för de andra barnen som hon lämnat hemma nära den östra gränsen i Gaza, där risken att bli dödad är överhängande på grund av Israels täta bombningar. Bredvid Yahya ligger ett annat sårat barn, 'Ali. Men 'Alis mamma tar tre av barnen med sig till sjukhuset och lämnar de andra tre hos sina föräldrar för hon vågar inte lämna dem ensamma hemma nära den östra gränsen. Hon säger att en palestinsk moder "sover med vidöppna ögon och lever med ett brustet hjärta och förväntar sig att smärtan kan slå till igen i vilket ögonblick som helst".¹⁵

Den åttonde mars är som vilken dag som helst i 'Um 'Un 'Ashurs liv. Hon tillbringar dagen med att uppsöka apoteket för att försöka få tag i medicin till sin son Muhammad, som ligger på sjukhus utan tillgång till behandling på grund av Israels belägring av Gaza. "Jag håller inte reda på dagens datum. Det enda jag bryr mig om är min sons hälsa". 'Um Ahmad Sa'idni, å andra sidan, kan inte göra

något annat för sina tre söner än att hålla deras fotografier i handen. 'Awad, Akram och Suhaib anhölls för fyra år sedan och mamman har inte fått lov att besöka dem de senaste åtta månaderna. "När en palestinsk kvinna saknar sina barn är det enda hon kan göra att se på deras bilder", säger hon.¹⁶

Varje person, man eller kvinna, är först och främst berättigad till de grundläggande rättigheterna såsom de skrevs in i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna och antogs som resolution 217 D (III) av FN:s generalförsamling den tionde december 1948. Flera internationella konventioner följde dessa grundläggande rättigheterna för att förtydligade dessa artiklar och principer, såsom konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter och konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

Inom samma ram om mänskliga rättigheter kom flera universella konventioner och deklARATIONER till stånd som speciellt tog upp kvinnans rättigheter. Dessa överenskommelser var huvudsakligen en upprepning av de mänskliga rättigheterna, men med betoning på diskrimineringen av kvinnor inom alla sektorer i samhället: arbete, utbildning, samhällsservice etc. Den mest kända konventionen om kvinnors rättigheter är konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor och deklARATIONEN om avskaffande av våld mot kvinnor. Några av konventionerna berörde den absurda skillnaden mellan män och kvinnor inom särskilda områden som arbetstillfällen, undervisning och delaktighet i politiken. Exempel på detta är konventionen mot diskriminering inom utbildning, konventionen (nr 100) om lika lön för män och kvinnor för arbete

Hur rapporterar amerikanska medier om de palestinska kvinnornas lidanden?

En nyhetsartikel i New York Times från den 7 november 2006 skriver om en rapport från Human Rights Watch om våld i hemmet mot palestinska kvinnor. Det ger oss ett välkommet tillfälle att prata om mänskliga rättigheter. Dess värre utgör samma artikel, om man ser till New York Times' rapportering om Israel och Palestina under de senaste sex åren, ett starkt exempel på den typiska ensidigheten hos amerikanska dominerande medier beträffande palestinierna. Undersökningar visar tydligt att New York Times ger mycket liten uppmärksamhet till mänskliga rättigheter i Israel och Palestina. De bagatelliserar det större sammanhanget där våld mot palestinska kvinnor förekommer och tystar ner de palestinska kvinnornas röster. Sedan det rådande palestinska upproret, som började den 29 september 2000, har tre av de ledande organisationerna för mänskliga rättigheter som fokuserar på Israel och Palestina – Human Rights Watch, Amnesty International och den israeliska organisationen B' Tselem – publicerat 76 rapporter som uppmärksammar israeliska övergrepp på palestiniernas rättigheter. Fyra rapporter fokuserar på "palestinska övergrepp" på israelernas eller palestiniernas rättigheter. Likväl avslöjar en undersökning av Lexis-Nexis att New York Times bara har publicerat fyra kortare artiklar om dessa 80 rapporter, främst om israeliska kränkningar av palestiniernas rättigheter, men däremot två långa artiklar om de fyra rapporterna om palestinska kränkningar.

- Patrick O'Connor och Rachel Roberts: "The New York Times Marginalizes Palestinian Women and Palestinian Rights". The Electronic Intifada website, den 17 november 2006, se: <http://www.electronicintifada.net/v2/article6061.shtml>

av lika värde samt konventionen om lika politiska rättigheter för kvinnor.

Det är inte könsdiskriminering i de palestinska samhällena som kränker kvinnornas rättigheter utan det är israeliska ockupationsmakten som gör det. Palestinska kvinnan berövas rätt till liv och frihet, rätt till personlig säkerhet, rätt att inte bli utsatt för tortyr, grym, omänsklig eller förnedrande behandling, rätt att få åtnjuta fysisk hälsa och rätt att få arbeta och studera.

I FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna finns fler rättigheter som också kränks av Israel som:

Var och en har rätt till en levnadsstandard tillräcklig för den egna och familjens hälsa och välbefinnande, inklusive mat, kläder, bostad, hälsovård och nödvändiga sociala tjänster samt rätt till trygghet i händelse av arbetslöshet, sjukdom, invaliditet, makas eller makes död, ålderdom eller annan förlust av försörjning under omständigheter utanför hans eller hennes kontroll.

Vidare står det att "mödrar och barn är berättigade till särskild omvårdnad och hjälp" (artikel 25), "familjen är den naturliga och grundläggande enheten i samhället och har rätt till samhällets och statens skydd" (artikel 16) och att "Ingen får utsättas för godtyckligt ingripande i fråga om privatliv, familj, hem eller korrespondens" (artikel 12). Förutom dessa rättigheter fastslår artikel 5 och 9 rätten att inte bli utsatt för tortyr eller grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, och att ingen godtyckligt får anhållas, hållas fängslad eller landsförvisas. I artikel 13 står det att "var och

en har rätt att fritt förflytta sig och välja bostadsort inom varje stats gränser”, och att ”var och en har rätt att lämna varje land, även sitt eget, och att återvända till sitt land”. Vidare att ”ingen får godtyckligt fräntas sin nationalitet eller nekas rätten att ändra nationalitet” (artikel 15).

Dessa rättigheter upphör inte att gälla under krig. De är grundläggande för alla kvinnor. Det finns andra internationella överenskommelser som berör skyddandet av kvinnor, barn och civila i krig. Den mest kända är den fjärde Genèvekonventionen om skydd av civila i krigstillstånd som ratificerades de 21 augusti 1949 och FN:s deklaration om beskydd av kvinnor och barn i kris och i väpnade konflikter som antogs av generalförsamlingen den 14 december 1974. Den första artikeln i denna deklaration fördömer klart och tydligt attacker mot civilbefolkning, speciellt mot kvinnor och barn. Dessutom kräver den tredje artikeln i samma dokument att alla stater måste helt och fullt foga sig efter sina förpliktelser till Genèvekonventionen och andra överenskommelser angående mänskliga rättigheter i väpnade konflikter, vilka utlovar garantier för beskydd av kvinnor och barn. Samma deklaration ålägger konventionsstaterna att göra sitt yttersta ”för att förskona kvinnor och barn från krigets härjningar” (artikel 4), och den betecknar alla former av förtryck, grym och omänsklig behandling av kvinnor och barn som ”kriminella handlingar” (artikel 5).

Den fjärde Genèvekonventionen betonar starkt svaga och gravida kvinnors rätt till vård och beskydd. Den slår fast att sårade, sjuka, svaga och gravida kvinnor skall åtnjuta speciellt beskydd och respekt (artikel 16). Den kräver säkra transportmöjligheter av sårade och

sjuka civilpersoner, svaga och gravida (artikel 21). Artikel 27 uttalar rätten för alla beskyddade personer att under alla omständigheter respekteras med hänsyn till "sin person, sin heder, sin familjerättighet, sin religiösa övertygelse och dess utövning och seder och bruk. De skall alltid ges en mänsklig behandling och skyddas speciellt mot allt slags våld eller hot, mot förolämpningar och offentlig nyfikenhet." Artikeln upprepar rätten för kvinnor att skyddas från alla former av attacker mot deras heder, speciellt våldtäkt eller våldtäktsförsök.

I själva verket kränker Israel de flesta, om inte alla, av de ovan nämnda rättigheterna. Dessa kränkningar kommer att behandlas närmare i denna bok. De israeliska soldaternas kulor skiljer inte på kvinnor och män och respekterar inte kvinnans rätt till liv. Israels nedläggningar och belägring har påverkat de palestinska kvinnorna vare sig de är sjuka eller friska och har förvärrat deras lidanden och ofta hindrat dem från att studera eller arbeta. Ofta har Israel förbjudit dem att lämna landet eller att återvända och ibland förnekat dem rätten till ett palestinsk identitetskort eller rätten att leva med sina familjer. Förutom belägringen förekommer arresteringar. Om inte en palestinsk kvinna sitter i fängelse själv är troligen en av hennes söner, hennes fader eller man fängslade. Lägg därtill rivning av hemmet, expropriation av marken och förstörda odlingar. Den palestinska kvinnan är berövad säkra och trygga levnadsförhållanden till och med i sitt eget hem.

Israel förnekar oavbrutet sitt rättsliga ansvar för de mänskliga rättigheterna på de ockuperade områdena, trots internationell konsensus i frågan och som upprepade gånger har framförts av

kommittéer för mänskliga rättigheter och det internationella samfundet. Utskottet för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (CESCR) tillkännagav år 2003 att:

Även i en situation av väpnad konflikt måste de fundamentala mänskliga rättigheterna respekteras och grundläggande ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna som en del av de minsta normerna för mänskliga rättigheter garanteras enligt hävdvunnen internationell lag och de är också fastställda av internationell humanitär lag.¹⁷

En sårad palestinsk kvinna ligger på marken medan andra kvinnor springer iväg efter att de beskjutits av israeliska stridsvagnar i Beit Hanoun i norra Gaza den 3 november 2006.

► Reuters 3 november 2006

En israelisk militärhund anfaller palestinska Yusra Rabay'a under en militär räd i byn 'Abbadiyya nära Betlehem den 21 mars 2007. Ögonvittnen säger att hunden var med de israeliska trupperna som genomsökte ett palestinskt hem där de letade efter motståndsmän men den attackerade Yusra som var där av en tillfällighet.

► Reuters, 21 mars 2007

Kapitel 3: Den israeliska ockupationens kränkningar av den palestinska kvinnan

Bland den palestinska kvinnans grundläggande rättigheter är rätten att få leva och bli behandlad på ett mänskligt och värdigt sätt. Kapitlet belyser brotten mot denna väsentliga rättighet för de palestinska kvinnor som dödots, sårats och fängslats.

1. Dödade och sårade kvinnor

Den israeliska ockupationen undantar inte kvinnor från kränkningar av palestiniernas rätt att leva. Palestinska kvinnor är ofta offer för israeliska attacker. Antalet kvinnor som dödots vid israeliska angrepp uppgick till 163 mellan 28 september 2000 och 29 maj 2008.¹⁸ Det finns ingen tillgänglig statistik över sårade kvinnor under samma tid. Enligt en rapport från

Amnesty International attackerades de kvinnor som dödades eller sårades antingen i sina hem eller i dess närhet eller då de var på väg från en by till en annan. Rapporten säger vidare att några kvinnor dog i sina hem i samband med att den israeliska armén krossade deras hus. Flickor dödades i sina skolor.¹⁹

Flera internationella rapporter såsom de från FN:s speciella rapportörer och rapporter från Amnesty International har förkastat israeliska påståenden om att det handlade om oavsiktligt skjutande av civila. Internationella representanter, observatörer och journalister har varit vittnen till många fall då ockupationsstyrkorna har attackerat oskyldiga palestinska civila eller gjort en räd mot folkmassor i bostadsområden.²⁰

Rapporterna berättar om kvinnors lidanden som när till exempel skolflickor valts ut som måltavlor, som Raghda al-A'sar, Ghadir Mukhaymar, Ranya Aram och Iman al-Hams. Kvinnor har mördats i sina hem som Suzan Hijjo med sin baby Iman och sin gamla mamma. Eriza al-Minawi var student vid al-Najahuniversitet Nablus. Hennes moster stod bredvid den 20-åriga studenten på balkongen till deras hus och berättar:

Vi såg två israeliska "jeepar" passera på gatan nedanför oss. Ett fordon var redan där när det andra kom. En israelisk soldat steg ur ett av fordonen och sköt uppåt. Eriza stod vid balkongräcket och drack ett glas cola. Kulan gick genom hennes vänstra handled och in i hennes hjärta. Hon föll och mumlade "min hand" och dog ögonblickligen.²¹

Kropparna efter Sana' 'Athamneh och hennes två små döttrar Rima och Ala' i Beit Hanounsjukhuset i norra Gaza. Sana och hennes barn dödades av ockupationsstyrkorna som gjorde ett plötsligt anfall mot staden den 8 november 2006. De var bland de arton palestinier som dödades, varav elva var från familjen 'Athamneh. Ytterligare fyrtio personer skadades.

➤ AFP, 8 november 2006

Nawal Halabi tar ett sista farväl av sin dotter som tillsammans med sitt spädbarn dödades av israeliska kulor efter en attack mot staden Rajib på Västbanken den 15 januari 2006

➤ Reuters, 15 januari 2006

Ett annat fall dödades den 17-åriga Hikmat al Malalihah tillsammans med sin mamma Nasra och kusinen Salmiah i Sheik'Alinområdet i södra delen av staden Gaza. De dödades av "flechette" som är projektiler fyllda med fem tusen stålpilar, var och en fem centimeter lång. Hikmats mormor och två andra familjemedlemmar sårades också. De tre kvinnornas kroppar var söndertrasade tiofallt enligt obduktionen och foton av kropparna. Först hävdade de israeliska soldaterna att de besvarat eldgivning i området, men dagen därpå medgav de att bombandet var ett misstag och lovade att undersöka vad som hänt. Det gjordes aldrig enligt Amnesty International.²²

Rapporteringen av antalet palestinska kvinnor som har dödats och sårats är bristfällig beträffande åldersgrupp, och vilka kroppsdelar som utsatts och hur attacken gått till. De enda siffror som finns tillgängliga har publicerats av Palestinian Woman's Information and Media Center (PWIMC). De delar in kvinnor som dödats mellan 29 september 2000 och 28 februari 2005 efter territorier: 46,7 procent på Västbanken och 53,3 procent i Gaza. Åldersgrupperna var 33,2 procent under 18 år (23,9 procent på Västbanken och 43,9 procent Gaza). 46,7 procent var mellan 18 och 50 år (50 procent på Västbanken och 43 procent i Gaza). 20,1 procent var äldre än 50 år (26,1 procent på Västbanken och 13,2 procent i Gaza).²³

Enligt PWIMC var 49 procent av de som dödats (44,9 procent på Västbanken och 53,7 procent i Gaza) skjutna på flera ställen i kroppen. 20,5 procent (13,8 procent på Västbanken och 28,1 procent i Gaza), hade skjutits i huvudet eller i halsen. 8,1 procent (8,7 procent på Västbanken och 7,4 procent i Gaza) hade skjutits i bröstet eller magen.²⁴

I detta sammanhang bör nämnas att de israeliska styrkorna behåller palestinska kvinnors kroppar i vad de kallar "Cemetery of Numbers", Siffornas begravningsplats. Dessa är hemliga begravningsplatser som har fått sitt namn av en siffra som är skriven på en metallplatta på graven. Endast den israeliska armén vet namnen på de begravda. Där ligger kropparna efter palestinska kvinnor som har lidit martyrdöden ("självordsbombare") då de utfört en aktion mot ockupationsmakten Israel. Den israeliska armén behåller deras kroppar utan att visa respekt för den döda eller hennes familjs. Bland de kvinnor vars kroppar fortfarande hålls av ockupationsarmén är Ayat al-Akhras, Darin Abu 'Eisha, Wafa' Idris, Hanadi Jaradat och Hiba Daraghmih.²⁵

2. Kvinnor i fängelse

De palestinska kvinnorna undantas inte på något sätt från den israeliska ockupationens våld och brutalitet. Kvinnorna utgör en betydande del av alla arresteringar under den 40-åriga israeliska ockupationen sedan 1967²⁶ av Västbanken och Gaza.

Data och statistik som finns tillgängliga på avdelningen för folkräkning i det palestinska ministeriet för internerade, vittnar om att den israeliska ockupationsmakten har arresterat fler än tio tusen palestinska kvinnor från 1967 till slutet av 2008 och åttahundra av dem arresterades under al- Aqsa-Intifadan och sjuttiofem satt fortfarande i arrest i slutet av 2008. Dessa kvinnor hålls i arrest under mycket dåliga förhållanden, utan hänsyn till kön, grundläggande rättigheter eller speciella behov. Nio av dem anhölls när de var minderåriga (under 18 år).²⁷ En framstående palestinsk kvinna som har erfarenhet av att sitta i fängelse är doktor Mariam Saleh,

den första fängslade kvinnliga medlemmen av PLC (Palestinska myndigheten). Hon arresterades den 12 november 2007 och släpptes den 15 juni 2008.²⁸

I internationell lag, Genèvekonventionen, FN:s konvention mot tortyr och FN:s internationella konvention om medborgerliga och politiska rättigheter rekommenderas en värdig behandling av fångar, speciellt kvinnor. Trots det fortsätter Israel att kränka de fängslades rättigheter och behandlar kvinnliga fångar på ett förnedrande och fränstötande sätt. Kvinnorna hålls inspärrade i fångelser som är i dåligt skick, de förvägras den hälsovård och näring de behöver och från att amma eller sköta om sina barn. Ofta får mammorna inte ens träffa sina barn. Dessutom är förhørsledare och vakter ofta män, vilket står i strid med internationell lag, som uttryckligen säger att kvinnliga fångar skall vaktas och inspekteras endast av kvinnlig personal och att minderåriga flickor skall skiljas från vuxna kvinnor.

En annan FN-rapport framhåller att kvinnor i israeliska fångelser utsätts för omfattande våld under förhör och i arrest.²⁹ FN:s kommission för kvinnors ställning rapporterar att en palestinsk gravid kvinna tvingades att sitta på en liten stol med handbojor och med en bindel för ögonen och de slog henne i ansiktet. Andra kvinnor hölls inspärrade och fastbundna vid sina sängar.³⁰ FN:s utvecklingsfond för kvinnor (UNIFEM) säger att åtta gravida fångar födde sina barn i fångelset, trettioen kvinnor tilläts inte ta hand om sina spädbarn, sex kvinnor förvägrades besök av sina släktingar och åtta kvinnor ansågs ha allvarliga psykiska problem.³¹

Amnesty International rapporterar att palestinska kvinnor under förhören fick ta emot örfilar och knytnävsslag mot ansiktet medan de var bundna i obekväma ställningar. Deras förhørsledare, som

Den palestinska fången Samar Sbeih berättar om sin tid som gravid i fängelset, om förlossningen och om alla svårigheter hon fick gå igenom. Samar arresterades när hon var i andra månaden och hotades av missfall under de arton timmar långa förhören dagligen under 66 dagar i det ökända interneringslägret Maskubiya. När det var dags att föda fördes hon till ett sjukhus i hand- och fotbojor och åtföljd av tuffa vakter. Hennes händer befriades under de trettio minuter det tog att göra kejsarsnitt.

➤ Almasry Alyoum, 9 februari 2008

Israeliska soldater arresterar en palestinsk kvinna vid vägspärren i Hawwara i staden Nablus på Västbanken.

➤ AFP 9 september 2004

En palestinsk kvinna bönfaller israeliska soldater att släppa hennes två söner som har gripits i Hebron (al-Kahlil) på Västbanken.

► Reuters, 19 april 2004

var män, satt ofta så nära att de vidrörde kvinnornas kroppar bara för att förödmjuka dem, skrämma dem och göra dem generade. De arresterade kvinnorna hotades också med att deras hem skulle förstöras, att deras familjemedlemmar skulle arresteras, speciellt gamla och barn, och de dömdes till långa fängelsestraff.³²

Listan på israeliska brott mot kvinnliga fångars rättigheter liknar inga levnadsförhållanden i andra fängelser i hela världen. Palestinska kvinnor behandlas med våld, utsätts för förnedrande kroppsvisiteringar, sexuella övergrepp, hotas och blir skräckslagna när manliga vakter plötsligt kommer in i cellerna på natten och sliter av dem deras huvuddukar och deras jilbab (fotsida klädesplagg). De lever under förhållanden som riskerar deras hälsa och de förvägras för det mesta besök.³³

Dessutom förekommer allvarliga kränkningar av gravida fångars rättigheter. Israelerna har kallsinnigt infört hårda restriktioner för gravida till och med när de skall föda, utan att ta hänsyn till moderns eller barnets hälsa. Detta sker trots att internationell lag berättigar gravida fångar speciell omsorg.

Chefen för Folkräkningsdepartementet inom ministeriet för politiska fångar (Census Department of the Ministry of Detainees), Abdul-Nasir Farawanah, rapporterar flera fall, då gravida kvinnor har fött sina barn i fängelse under mycket obehagliga villkor utan någon som helst medicinsk omvårdnad. De förs till operationsrummet under sträng bevakning och går igenom förlossningen med händer och ben fastbundna vid sängen och utan att deras familjer få vara närvarande.³⁴

Omaymah al-Agha är en före detta gravid fånge som inte visste att hon var gravid, när hon arresterades. Omaymah berättar:

Jag förflyttades till al-Majdalfängelset och visste inte om att jag väntade barn förrän jag drabbades av svåra plågor och fördes till sjukhuset, där de berättade att jag var gravid. Efter flera månader skickades jag att föda med mina armar och ben fastbundna. Läkaren klagade och bråkade med fängelsedirektören och med vakterna som var med mig, så mina ben befriades men mina händer bands fast vid sängen. Ingen i min familj fick vara närvarande. Fängelseadministrationen vägrade att informera Röda Korset så att de skulle kunna informera min familj. Till slut födde jag efter ett plågsamt förlossningsarbete min dotter Hanin. Hon fick stanna hos mig i de två år

som det är fastställt i israelisk lag. Sedan skickades hon genom Röda Korset till min familj 1995 och jag blev kvar i fängelset.³⁵

Att föda sitt barn var inte slutet på Omaymahs plågor. Hon kedjades åter fast vid sängen och hennes nyfödda behandlades som en fånge, inte som ett spädbarn som behöver näring, mjölk, bästa medicinska vård och nödvändiga vaccinationer. Dessa nyfödda barn underkastas samma hårda villkor som sina mödrar, fråntagna sina rättigheter som spädbarn och behandlas grymt, som att man tvättar dem i kallt vatten eftersom varmvatten saknas. Förekomsten av insekter och frånvaron av ventilation riskerar barnens hälsa. Dessutom beslagtar fängelseadministrationen titt och tätt de få leksaker och privata saker som Röda Korset har skänkt till barnen. Ibland straffas de kvinnliga fångarna för att deras barn gråter och jämrar sig.³⁶

Trots allt lidande i israeliska fängelser är de palestinska kvinnorna fortfarande starka och orubbliga. De håller fast vid sina protester och sitt motstånd mot ockupationsstyrkorna. Ett beundransvärt exempel på detta är den aktion som Kvinnliga fångars rörelse (Women Prisoner Movement) genomförde 1996, då fyrtio kvinnliga fångar vägrade acceptera sina "ovillkorliga frigivningar" framförda i Tabá-överenskommelsen. Till slut lyckades de att utverka att israelerna frigav alla kvinnliga fångar i början av 1997.³⁷

Vittnesmål från fängelset

- Maha 'Awwad, som arresterades i november 2004, är ytterligare en kvinna som torterades svårt under de första timmarna av arresteringen. Maha berättar: "Så fort jag kom till Hawwaras arrestlokal sparkade en

israelisk soldat mig tills blod rann ut ur min mun och en annan soldat hotade att våldta mig. Jag spärrades in i en övergiven cell med en våt och smutsig madrass och utan tillgång till vatten. När jag bad om vatten urinerade en soldat i en flaska och överräckte den till mig. Maten var usel och full med flugor. Ventilationen var dålig och fönstrena trasiga. Det fanns ingen rastgård och toaletterna befann sig långt från cellen"

- Iman al'Akhras, en annan fånge förhöordes i Etzionfängelset och hon säger: "Jag kedjades fast vid en stol i tre dagar, utan mat, vätska, toalettbesök eller sömn.

- Akram Abu 'Amr, Den internationella kvinnodagen: Den palestinska kvinnan i fångelse – ett lidande utan slut. Kvinnornas Informations- och mediacentrum. 8 mars 2008.

Kapitel 4: Sociala och ekonomiska följder för den palestinska kvinnan på grund av ockupationen.

Palestinska kvinnor har dagliga problem och förpliktelser som försvåras av Israels politik såsom den strikta avstängningstaktiken, utgångsförbud, konfiskering av markförstörelse av odlad mark. Israelerna förhindrar utbildning och utser bostadsområden som mål för attacker. Detta har påverkat de palestinska medborgarnas liv i alla aspekter och israelerna kommer alltid med samma förevändning: att det är en "säkerhetsfråga"!

1. Belägring och inskränkt rörelsefrihet

Den israeliska ockupationsmakten har under de senaste åren än mer begränsat rörelsefriheten för palestinier på de ockuperade områdena. Palestina har förvandlats till ett stort landsomfattande fängelse. Israel nöjde sig inte med

De allmänt hållna restriktionerna för palestiniernas rörelsefrihet är oproportionerliga och diskriminerande. De är ålagda alla palestinier därför att de är palestinier och gäller inte bosättarna som lever illegalt på ockuperad mark. Även om israeliska myndigheter åberopar att sådana åtgärder har vidtagits av säkerhetsskäl så riktar sig inte restriktionerna på de ockuperade områdena mot enskilda individer som kan anses utgöra ett hot. De är tydliga och diskriminerande i sin tillämpning och därför olagliga. De har en allvarlig negativ påverkan på miljoner palestiniers liv som inte har begått något som helst brott.

- Amnesty International, Israel: Conflict, Occupation and Patriarchy: Women carry the Burden, MDE, 15/016/2005, 30 mars 2005

att sätta upp 560 vägspärrar på Västbanken och stänga de flesta övergångar till Gaza mer eller mindre permanent eller att införa utgångsförbud, avstängningar och kräva passersedlar. De återupptog byggandet av Apartheidmuren trots att Internationella juristkommissionen (IJC) gjort ett rådgivande uttalande som säger att muren strider mot internationell lag. Israelerna fortsätter att bygga denna varaktiga kränkning av palestiniernas rättigheter.

Det israeliska avstängningssystemet gör intrång på många rättigheter. Förutom rätten till rörelsefrihet inskränks palestiniernas rätt till arbete, hälsovård och utbildning.

Den israeliska taktiken beträffande inskränkt rörelsefrihet beskrivs av FN:s ekonomiska och sociala kommission för Västasien (ESCWA) som en betydande orsak till fattigdom och humanitär katastrof på ockuperad palestinsk mark.³⁸ Konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter rapporterar i maj 2003 att de är:

Allvarligt bekymrade över palestiniernas eländiga levnadsvillkor i de ockuperade områdena, vilka - som ett resultat av den pågående ockupationen och de efterföljande åtgärderna med avstängningar, förlängt utgångsförbud, vägspärrar och säkerhetskontroller - lider av att israelerna inkräktar på deras rätt att åtnjuta ekonomiska, sociala rättigheter... och alldeles speciellt deras tillträde till arbete, odlingar, vatten, sjukvård, utbildning och mat.³⁹

Antalet kvinnor som har dödats vid israeliska vägspärrar mellan al-Aqsa-Intifadans utbrott 28 september 2000 och till den 28 februari 2005 uppgick till 18,1 procent av det totala antalet kvinnor som dödats under denna period.⁴⁰

FN:s speciella rapportör för mänskliga rättigheter i de sedan 1967 ockuperade palestinska områdena, konstaterar att ockupationen och muren kränker kvinnans rättigheter och att palestinska kvinnor rutinmässigt trakasseras och ofredas vid övergångar och vägspärrar. De förödmjukas inför sina familjer eller utsätts för sexuellt våld av både bosättare och soldater.⁴¹ Dessa förnedrande metoder tvingar många flickor

En israelisk soldat tvingar en palestinsk kvinna att gå i en viss riktning vid en israelisk vägspärr nära staden Nablus.

► Foto: 'Ala' Badarneh,
2 september 2003

En palestinsk kvinna håller fram sina id -dokument till en israelisk soldat och ber honom förtvivlat att låta henne passera en vägspärr vid Hebron på Västbanken.

► AFP, 12 oktober 2004

och kvinnor att sluta arbeta eller studera eftersom många familjer inte vill att deras döttrar utsätts för sådana övergrepp vid vägspärrar eller på gatorna.⁴²

2 Familjen

Kvinnan spelar en stor roll inom familjen. Hon är modern, den om vårdar och uppfostrar och förvaltar hushållet. Hon är källan till omsorg och ömhet för sin man och sina barn och är deras emotionella tillflykt. Omedvetet ser hon därför sig själv som ansvarig för fel och brister inom familjen eller för alla svårigheter som drabbar någon i familjen. Detta behandlas under följande rubriker:

- Skingrade familjer
- Raserade av hus och förstörd odlingsmark

a. Skingrade familjer:

Ockupationsmaktens taktik med permanenta avstängningar utsätter de palestinska familjerna för svåra umbäranden och skingrar dem. Om en av föräldrarna måste resa någonstans måste han eller hon ompröva frågan flera gånger, eftersom politiken för att öppna och stänga korsningar beror på stämningen av israeliska myndigheter. Lägga därtill att ansökan om tillstånd för familjeåterförening vanligtvis avslås.

Folkets lidanden i Gaza har nått sin höjdpunkt, då den enda väg för gazaborna att ta sig ut till omvärlden är vid gränsövergången i Rafah som har varit stängd i flera år på order av de israeliska myndigheterna. Att stänga gränsövergången förhindrar mer än 1,5 miljoner palestinier som bor i Gaza att resa ut och tillbaka. Denna

politik inskränker de palestinska kvinnornas resor, speciellt för dem som har barn. En kvinna kan inte träffa sin familj eller släktingar om hon inte bor nära dem. Att vänta vid gränsövergången på att den skall öppnas kan utgöra en stor ekonomisk uppoffring för henne. Det handlar om mycket pengar med tanke på den stora arbetslösheten och fattigdomen som också beror på Israels politik.

Knesset utfärdade i juli 2003 en ny lag som förbjuder familjeåterförening mellan israeliska medborgare som är gifta med palestinska män/kvinnor, dvs. från Västbanken eller Gaza. Lagen drabbar främst palestinier i Israel och i östra Jerusalem.⁴³ Lagen legaliserar bara det som israeliska myndigheter redan har verkställt officiellt sedan 2002 och långt innan dess utfört inofficiellt, enligt en rapport från Amnesty international.⁴⁴ Följden av lagen blev att tusentals familjer förbjöds att återförenas.⁴⁵

Nazmiyah Safadi tillhör en av dessa familjer. Nazmiyah är 31 år och kommer från Gamla Jerusalem. Hon träffade sin man, Ibrahim, under ett besök i Gaza City och de gifte sig 2001. Två månader senare åkte Nazmiyah till Jerusalem för att besöka sin familj och hennes prövningar började när israeliska myndigheter förbjöd henne att återvända till Gaza under fem månader. Senare, när Nazmiyah var gravid med sitt första barn, fick hon problem med hälsan och var tvungen att ta sig till Jerusalem för behandling. Återigen förhördes hon och förödmjukades av israeliska säkerhetspolis. Hon stannade kvar hos sina föräldrar tills barnet var fött och återvände sedan till sin man i Gaza. Två månader senare åkte Nazmiyah åter på besök till sina föräldrar och samma problem uppstod: "I ett år och tre månader har israeliska säkerhetstjänsten hindrat mig från att återvända till Gaza. Varje gång jag reser ut, kan jag inte återvända om jag inte

En grupp palestinska kvinnor demonstrerar på Kvinnodagen vid en av portarna till Apartheidmuren vid Qalandya som leder till Jerusalem nära Ramallah.

► AFP, den 8 mars 2007

Samira, från Nablus, är gift sedan tre år med en man som bor i östra Jerusalem men har inte lyckats få tillstånd för familjeåterförening och tvingas att leva illegalt med sin man i Jerusalem. ”Jag arbetade tidigare som lärare, men sedan jag gifte mig har jag inte kunnat arbeta eftersom jag inte har tillstånd. Jag kan inte gå någonstans och jag kan inte göra någonting. Ofta är jag alltför rädd för att lämna hemmet för jag bävar för att stöta på en polispatrull som ber att få se mina papper och då arresterar de mig och utvisar mig, Jag kan inte besöka mina föräldrar, för de bor i Nablus och jag kan inte lämna Jerusalem och komma tillbaka hit och de kan inte besöka mig för de får inte heller tillstånd. Jag är mycket lycklig med min man, men jag saknar min familj och mitt arbete och jag känner mig ensam. Och jag undrar om jag måste leva så här resten av mitt liv?”

► Amnesty International, Israel: Conflict, Occupation and Patriarchy: Women Carry the Burden, MDE den 15 januari 2005, den 30 mars 2005.

förnyar mitt uppehållstillstånd vilket innebär att vänta en hel dag vid Beit Hanuns militära vägspärr." Nazmiyahs första barn, Mansur, fem år, har inte sett sin pappa på ett och ett halvt år, medan hennes andra barn, Muhammad som är nästan ett år ännu inte lärt känna sin pappa. De israeliska soldaterna hävdar att förbudet för Nazmiyah att återvända beror på "säkerhetsskäl". Dessutom har det israeliska inrikesministeriet vägrat att registrera Muhammad på hennes id-kort med förevändningen att familjens registrering finns i Gaza. Nazmiyah inser att hennes familj är splittrad. Hon känner sig som en fånge i sitt eget land eftersom hon inte kan kontakta sin man eller leva med honom som en vanlig familj.⁴⁶

Nazmiyah föredrog stora umbäranden genom ständiga resor med väntetider och israeliska trakasserier och med sannolikheten att möta problem och förseningar på vägen tillbaka till sin man bara för att hon ville träffa sina föräldrar. Andra kvinnor med liknande giftermål valde att stanna hos man och barn men till priset av att inte få träffa sina föräldrar. En av dem är Su'ad, som är från Jenin och bor i Gaza med sin man och ett treårigt barn. Hon har inte kunnat besöka sina föräldrar på fyra år.⁴⁷

Det finns också palestinska kvinnor som är gifta med män från Israel eller Jerusalem. De har inte tillstånd att "återförenas" med sina familjer. Deras enda val är att leva "illegalt" med sina män, vilket tvingar dem att leva som fångar i sina hem för att undvika att bli arresterade eller återsända till sina ursprungliga bostadsorter på Västbanken eller i Gaza utan man och barn.⁴⁸

Sociala undersökningar rapporterar att några familjer drabbas då mannen är arbetslös eller på annat sätt inte kan sörja för sin familj ekonomiskt. I sådana fall dyker det upp ett nytt socialt problem och

både modern och fadern hamnar under press. Denna besvärliga situation återspeglas som våld inom familjen och i samhället.⁴⁹ Kvinnocentret för juridisk hjälp och rådgivning har rapporterat att ökningen av den inskränkta rörelsefriheten för män har tvingat många kvinnor att lämna "sina skyddade familjekokonger" för att söka arbete medan deras män stannar hemma. "Denna plötsliga och ofrivilliga omkastning av könsrollerna rubbar relationerna inom familjen och försätter kvinnan i en svår ställning." Många män tillgriper våld för att hävda sin kontroll över familjen då de känner sig osäkra på sin status i familjen och är frustrerade av hjälplöshet och maktlöshet.⁵⁰ Å andra sidan försöker många kvinnor ta kontroll över familjen när det är de som skaffar pengar. Denna situation är ytterst ovanlig för männen och kan leda till andra sociala problem.

b. Raserade hus och förstörd mark:

"Hemmet" har alltid varit den palestinska kvinnans största ägodel; det är hennes "lilla kungarrike" och tack vare det kan hon övervinna alla påfrestningar. Det är därför som den ständiga förstörelsen av hus som en kollektiv israelisk bestraffning har en drastisk negativ påverkan på de palestinska kvinnorna.

Vanligtvis förstör de israeliska myndigheterna husen utan förvarning och ofta på nätterna. De boende har oftast bara några minuter på sig att lämna sitt hus. Det finns fall då kvinnor har skadats när de har lämnat sina hem, och andra fall då kvinnorna fått sina hus förstörda när de fortfarande befann sig inne i dem och därför har dödats.⁵¹

Manal 'Awad är en palestinsk socialarbetare som erbjuder råd och rehabilitering till kvinnor i svårigheter. Manals hem förstördes

En grupp palestinska kvinnor sörjer tioåriga Noran Deib i flyktinglägret Rafah söder om Gazaremsan. Noran dödades när israelerna sköt mot hennes skolgård.

➤ Reuters, den 31 januari 2005.

En palestinsk kvinna försöker rädda sin unga son från att bli arresterad i staden al-Khalil på Västbanken.

➤ Reuters den 8 mars 2006

av ockupationsmyndigheterna den tredje veckan i maj 2004 under den största operationen för att rasera hus i Rafah i södra Gaza. Två hundra hus förstördes på tre dagar och två hundra andra skadades så svårt att de blev obeboeliga. Manal berättar om när hennes hem förstördes:

Den morgonen arbetade jag i Gaza City och min mamma, 65 år, var hemma med min syster och min faster, 85 år, som bor hos oss. Min mamma ringde och sa att de inte kunde lämna huset "därför att en israelisk bulldozer är parkerad framför huset vilket gör det väldigt riskabelt att gå ut genom porten mot gatan". Sedan började bulldozern förstöra huset... Till slut gjorde en av grannarna ett hål i väggen på baksidan av huset och min mamma och syster lyckades komma ut. Min faster kunde inte gå, så de var tvungna att dra ut henne. Det var en fruktansvärd upplevelse.⁵²

Efter utbrottet av *al-Aqsa-Intifadan* trappades israelernas raserande av hus upp för de behövde expropriera mer mark för att kunna bygga Apartheidmuren. FN:s speciella rapportör för fullvärdiga bostäder har vid flera tillfällen upprepat de oproportionerliga följderna av förstörelse av hus för kvinnor, barn och gamla. Den psykologiska och ekonomiska bördan för kvinnorna har ökat eftersom det fortfarande är de som har huvudansvaret för hushållet och familjen.⁵³

Den palestinska statistiska centralbyrån (PCBS) rapporterar att 29 314 familjer bodde i delvis eller helt förstörda hus mellan 28 september 2000 och 15 juni 2006, fördelat på 15 267 familjer på Västbanken och 14 047 familjer i Gaza.⁵⁴

Många familjer som fått sina hus raserade tvingas att flytta in hos släktingar. Eftersom kvinnorna tillbringar större delen av sin tid i hemmet är det de som drabbas hårdast. Därför är de upprörda och plågas av att ha förlorat sina privatliv och den invanda dagliga rutinen.

Höga priser på varor och byggnadsmaterial förvärrar situationen, vilket också beror på Israels belägring och avstängningar.

Palestinska statistiska centralbyrån (PCBS) konstaterar att av de 454 697 familjer på ockuperade områden, som behöver bygga nya bostäder under de kommande tio åren, kommer bara 117 909 familjer ha råd att göra det.⁵⁵

Konsekvenserna av mark som exproprieras och odlingar som jämnas med marken av bulldozers, är att de palestinska kvinnorna som lever av jordbruket plågas psykiskt av att familjen har förlorat sitt levebröd. Maha Abu Diyeh Shammās från Kvinnocentret för juridisk hjälp och rådgivning i Palestina beskriver förhållandet mellan den palestinska kvinnan och jorden som en relation större än kärlek, tillgivenhet och liv. Jorden och träden är det förflutna, rötterna och identiteten.⁵⁶

Förutom att odlingar förstörs av bulldozers, förhindrar de israeliska myndigheterna tusentals palestinier från att ta sig till sin jord och sina grödor, särskilt efter att Apartheidmuren byggts. Trots att den israeliska regeringen försäkrade att muren inte skulle vålla några problem beträffande äganderätten eller medborgarnas tillträde till sina marker har mer än 230 kvadratkilometer av den mest fruktbara marken på Västbanken exproprierats. Marken utgör omkring 15 procent av den totala jordbruksmarken på Västbanken.

Detta bara för att bygga muren.⁵⁷ Muren utestänger palestinierna från 95 procent av vattentillgångarna och har hittills tvingat mer än sju tusen palestinska familjer att lämna jordbruksnäringen.⁵⁸

Internationella arbetsorganisationen (ILO) påpekar att de israeliska restriktionerna för det palestinska jordbruket speciellt skadar kvinnorna eftersom de utgör den största delen av de som arbetar i jordbruket.⁵⁹ Zahirah Murshid, 72 år, brukade arbeta på sin mark som har avskilts av Apartheidmuren. Alla hennes växter och träd jämnades med marken efter en administrativ order som "rättfärdigades" av att hennes mark låg för nära försvarsminister Shaul Mofaz' mark. Zahirah tyckte att hela hennes liv var förstört och sa hjälplöst:

Armén har byggt ett stängsel runt min mark och gjort det omöjligt för mig att ta hand om den och nu vill de hugga ner mina träd, mitt levebröd. Först sa de att jag behövde tillstånd för att gå in på min mark, som inte är lätt att få och det kräver att jag går till bosättningen Kedumim som är väldigt riskfyllt. Och även om jag skulle lyckas få ett tillstånd så är det bara för mig personligen. Jag kan inte ta hand om mina odlingar själv. Det är ett tufft jobb som kräver flera arbetare men ingen annan än jag kan få ett sånt tillstånd. Därför kan jag inte ta hand om mina träd utan de håller på att förtorka. Nu måste jag arbeta med att plocka oliver på andra personers odlingar. Jag är en gammal kvinna och jag har aldrig gjort något ont mot den israeliska försvarsministern. Tvärtom, det är israelerna som gjort mig mycket ont; de har förstört mitt liv.⁶⁰

So'ad 'Arar, en kvinna från Beit Forik nära Nablus, skriker ut sin förtvivlan i spillrorna av familjens hem som jämnades med marken av israeliska arméns bulldozers. Hon trycker till sitt bröst fotot av brodern som dödades av israelerna.

► Foto: 'Ala' Badarneh den 7 juli 2004

En palestinsk kvinna letar efter ägodelar – eller det som kan vara kvar av dem i spillrorna av hennes demolerade hus i flyktinglägret Khan Yunis i södra Gazaremsan den 25 september 2004. Israels försvarsmakt (IDF:Israel Defence Forces) förstörde mer än 35 palestinska hem i samband med den judiska statens "förberedelser" för den judiska högtiden Yum Kippur.

► AFP, den 19 januari 2005

3. Hälsa

De palestinska kvinnornas hälsotillstånd har påverkats drastiskt av Israels politik och kan indelas i två kategorier. Den första gäller allmänsjukvård, då det är brist på vårdcentraler och annan adekvat sjukvård. Dessutom är det svårt för kvinnor att ta sig till dessa vårdcentraler. Fattigdom och slitsamt arbete tär fysiskt på hälsan. Psykisk ohälsa är också ett resultat av israelernas belägring, de ständiga kroppsvisiteringarna och trakasserier. Den andra gäller gravida kvinnor, mödravård, förlossning och vård av de nyfödda.

FN:s generalsekretare meddelar i sin rapport "Bistånd till det palestinska folket" 2006 att de fortsatta avstängningarna inom och mellan olika områden allvarligt hotar den palestinska sjukvårdens möjlighet att fungera på skälig nivå.⁶¹ Den rådande ekonomiska krisen som följde efter de skarpa reaktionerna på Hamas' demokratiska seger i valet har underminerat den sjukvård som fanns att tillgå tidigare.⁶²

Palestinier som behöver specialistvård måste ta sig till Egypten, Jordanien, Israel eller andra länder. De flesta fall gäller gazabor som har cancer, speciellt kvinnor med bröstcancer. Bröstcancer är den näst största dödsorsaken hos palestinska kvinnor, även om förekomsten är mycket lägre hos arabiska kvinnor än hos kvinnor i västvärlden. Men antalet cancerfall hos palestinska kvinnor ökar drastiskt. Man uppskattar att sju av tio drabbade kvinnor dör av sjukdomen. Palestinska hälsoministeriet rapporterar att 60 procent av kvinnorna i Gaza som fått diagnosen bröstcancer, fick den efter att sjukdomen redan hade spridit sig till andra delar av kroppen. Vid tidpunkten för diagnosen hade cancer spridit sig till lymfkörtlarna

Olivträd: välsignade och döpta efter barnbarnen.

Åldern har satt sina spår i de varma dragen i hennes ansikte och tidens bördor har fyllt hennes minne med smärta, men bitterheten över att ha förlorat jorden och olivträden överträffade långt mer hennes känsla av att ha spärrats in bakom en mur. Mormodern säger nedslagen: "Även efter att de hade konfiskerat marken och byggt Apartheidmuren så skulle vi få tillstånd att ta oss till våra odlingar de följande två åren för att skörda våra oliver. Men detta föll inte i god jord hos dem", säger hon och syftar på bosättarna i Beit Arieih, en bosättning som byggdes på marken som tillhörde hennes by.

"För sju månader sedan vaknade vi upp och såg ett enormt moln av rök på himlen. De hade bränt all vår mark med växter och olivträd och de brände mitt hjärta med dem." Den gamla kvinnan fortsätter: "Jag kommer inte ihåg hur jag tog mig dit. Jag försökte släcka elden med mina kläder och min själ, en bit av min själ försvann för varje brinnande stam. Jag växte upp med de här olivträden, jag tog hand om som mina barn om inte mer."

Hennes blänkande ögon röjer tårar som den stolta mormodern kämpar emot medan hennes kroppsspråk uttrycker vrede när orden inte räcker till. Hon hade ägt mark och sen blev hon plötsligt en börda för barnbarnen, som är arbetslösa sedan den svåra ekonomiska situationen som uppstod när Apartheidmuren byggdes.

De nya levnadsvillkoren tvingade mormodern att bygga upp en ny värld för henne själv och de tretton barnbarnen, som inte är förtrogna med olivträd. "Jag planterade tretton olivträd runt det här huset och jag döpte dem efter mina barnbarn och i år var det första gången som de gav frukt... de måste få lära känna värdet av våra oliver", säger denna mormor med ett ledset leende.

➤ The Arabic site of the British Broadcasting Corporation (BBC) den 28 november 2007

Mahfouza 'Oudeh, från byn Salem, kramar om ett olivträd efter att bosättare har huggit ner olivlund, vilket inte är första gången. Olivträden är försörjningskällan för många familjer i denna by.

► Foto: 'Ala' Badarneh den 27 november 2005

i 42,2 procent av fallen och hos 17 procent hade cancer nått andra delar av kroppen.⁶³

Om man undersöker orsakerna till det höga dödstalet hos de drabbade kvinnorna konstaterar observatörer att en av dem är bristen på utrustning för mammografi. I Gaza till exempel finns bara tre röntgenapparater för 1,5 miljoner invånare. En undersökning kostar trettio USD, vilket är mycket dyrt med tanke på den utbredda fattigdomen, då 80 procent av familjerna lever under existensminimum.⁶⁴ Även om en kvinna får en cancerdiagnos kan hon inte få behandling i sitt hemland och att lämna Gaza är svårt då det fordras ett tillstånd från israelerna och detta beviljas sällan. Israels avstängningspolitik tar inte hänsyn till hur sjuka barn och kvinnor påverkas, inte ens om det gäller liv och död för patienterna.⁶⁵

Palestinska Statistiska centralbyrån (PCBS) och Internationella arbetarorganisation (ILO) rapporterar att de israeliska avstängningarna är ett stort hinder för palestinierna för att få tillgång till sjukvård. En opinionsundersökning visar att det största hindret för mer än hälften av familjerna är de israeliska avstängningarna och den israeliska militärens vägspärrar. För 16 procent av familjerna på Västbanken är det Apartheidmuren. Dessa avspärrningar förvägrar de palestinska familjerna sjukvård.⁶⁶ FN:s organ för palestinska flyktingar (UNRWA) konstaterar att problemet är mer akut i jordbruksområden, särskilt för kvinnor som bor i byar som är avskurna från städer där sjukhusen ligger.⁶⁷ Dessa olika hinder innebär också att ambulanser och sjukvårdspersonal inte kan nå fram med hjälp till akuta fall.

För det mesta tillåter de israeliska myndigheterna inte att ambulanser får passera och därför måste dessa hitta omvägar och

Det var den 25 februari 2001, inte långt efter midnatt, som jag började få sammandragningar. Jag väckte min man Muhammad, och vi gick till hans föräldrars hus för att ringa efter en ambulans. Vi lyckades inte komma fram så min man tog sin brors bil och vi begav oss av till sjukhuset i Nablus. Min svärfar åkte med oss. Vi kom fram till vägspärren vid Huwara vid infarten till Nablus efter cirka femton minuter och där stoppades vi av israeliska soldater. Muhammad beordrades ut ur bilen och de kollade hans papper. Sedan var min svärfar och jag också tvingade att gå ut ur bilen och visa våra papper. Därefter genomsökte de noga bilen. Vi sa till soldaterna att vi var tvungna att ta oss till sjukhuset så snabbt som möjligt eftersom jag hade svåra förlossningsvärkar. Först vägrade de, men sedan sa de att jag skulle visa min mage så att de kunde se att jag talade sanning. Efter allt detta, som tog en timma, sa de att vi kunde fortsätta. Vi körde vidare och efter några hundra meter hörde vi skott. Det var en intensiv skottlossning framför bilen. Vi stannade och jag såg att min man var träffad och låg över ratten. Han hade skjutits i halsen och i den övre delen av kroppen och blödde ymnigt. Min svärfar, som satt på passagerarplatsen, var också träffad i den övre delen av kroppen. Jag kröp ner på golvet i baksätet och höll väskan med babykläderna över mitt huvud som skydd. Jag var skadad i axeln av granatsplitter och glasbitar från den splittrade vindrutan. Skottlossningen varade i fem minuter och sen var det tyst. Jag försökte prata med min man och min svärfar, men ingen av dem svarade. Jag förstod att situationen var mycket allvarlig. Jag var rädd och sammandragningarna kom allt tätare och med större smärta. Jag grät och började skrika. Några soldater kom och drog mig ur bilen. De tvingade mig att ta av mig alla mina kläder för att undersöka mig. Sedan lämnade de mig på marken, blödande från sären och med förlossningssmärtor. Jag bad dem om någonting för att skyla mig med, men de gav mig ingenting. Fortfarande idag känner jag skam och ilska över det som hände. De undersökte också min man och min svärfar och sa att de måste ta min man till ett sjukhus i Israel. Sedan ringde de till Nablus efter en ambulans till mig. Efter en stund kom ambulansen som tog med mig och min svärfar. När jag kom fram till sjukhuset Rafidiya i Nablus, födde jag en dotter i hissen. Jag kallade henne Fida. Hon är min första och enda dotter. Min mamma, som råkade var på sjukhuset eftersom min syster födde samma natt, berättade för mig att min man hade dött. Min svärfar, som var 66 år, var allvarligt sårad. Han hade kulor i lungorna och låg i koma i fyrtio dagar. Efter det återvände jag till min mammas hus för att bo där med min dotter. Jag har inte återvänt till min mans familj eftersom de lägger skulden för sonens död på mig.

► Maysoon Saleh Nayef al-Hayeks berättelse (23 år)

förseningar uppstår. Ibland måste patienterna byta ambulans vid de israeliska vägspärrarna på väg till sjukhuset.⁶⁸ Den inskränkta rörelsefriheten har drabbat palestinska kvinnor hårt speciellt när en förlossning är nära. Många kvinnor har fött sina barn vid militära vägspärrar, där det varken finns lämplig hygien eller medicinsk vård för modern och det nyfödda barnet. FN:s kommission för mänskliga rättigheter (UNCHR) publicerade den 23 februari 2007 en rapport "Om palestinska kvinnor som föder vid israeliska vägspärrar". Rapporten konstaterar att mellan 2000 och 2006 var det 69 gravida kvinnor som födde sina barn vid israeliska vägspärrar och hänvisar till Palestinska hälsoministeriets informationsavdelning.⁶⁹ Av dessa inrapporterade fall hade 35 nyfödda avlidit vid en vägspärr, då deras mödrar inte fick den akuta hjälp som de behövde och i fem fall hade den födande kvinnan avlidit. Dessutom nämndes sex fall där den gravida kvinnan hade skadats av misshandel, åthutanden och giftgas från de israeliska soldaterna.⁷⁰

I samma rapport påpekar man att tio procent av de kvinnor som önskade föda på ett sjukhus hade uppehållits på vägen mellan två och fyra timmar innan de nådde fram och för sex procent hade det tagit mer än fyra timmar för samma resa. Före *al-Aqsa- Intifadan* låg den normala tiden för samma resa på femton till trettio minuter. Rädslan för att tvingas utstå dessa påfrestningar har lett till att ett betydande antal gravida kvinnor har valt att föda hemma, vilket utgör en ökning på 8,2 procent av förlossningar i hemmet.⁷¹

Problemet har förvärrats på landsbygden där det ofta tar kvinnorna många timmar att nå en vårdcentral. De kan inte komma igenom en vägspärr på natten, speciellt inte i de byar på Västbanken som är isolerade av Apartheidmuren. Byn 'Azzun'Atmah i närheten av Qalqilya är omgiven av muren på tre sidor och den fjärde ligger

nära den gröna linjen, där de israeliska bosättningarna ligger. Den enda utgången för byborna är en järnport som kontrolleras av ockupationsarmén och den är öppen från halv sju på morgonen till klockan sex på kvällen. När förlossningen närmar sig måste gravida kvinnor många gånger bo över hos andra familjer för att vara på den andra sidan muren. Sedan måste de snabbt ta sig tillbaka till sin hemby med alla nödvändiga dokument för att deras barns namn skall införas i de israeliska myndigheternas byregister inom 48 timmar efter barnets födelse, annars kommer barnet för all framtid att förnekas komma hem till sina föräldrar. Alla dessa villkor har gjort att många kvinnor undviker att bli gravida igen.⁷²

Ett av de hjärtslitande fall som utspelade sig vid en vägspärr är det som hände Ruwayda Naji al-Rashid som blev gravid efter en lång behandling mot ofruktsamhet. Ruwayda är från byn Wlja i Beit Lahm. För att få lämna byn måste hon gå igenom en israelisk vägspärr. Hon var gravid i sjunde månaden då hon kände förlossningssymptom, men soldaterna vid vägspärren till byn tillät inte hennes man att köra henne till sjukhuset. Tillsammans med sin man försökte hon efter tjugo minuter igen, men förgäves. Den enda möjligheten att ta sig till sjukhuset var att köra en omväg i en och en halv timme på en gropig sandväg. Ruwayda födde på landsvägen ett ofullgånget barn som bara vägde 1,416 kilo och som skulle ha haft en chans att överleva om medicinsk hjälp hade varit tillgänglig. När de kom fram till sjukhuset var barnet i ett eländigt tillstånd med låg kroppstemperatur och läkarna gjorde allt för att rädda det men lyckades inte. En timma senare hade barnet dött.⁷³ En annan tragisk händelse var Lamis Qasims (25 år) tvillingflickors död. Hon hade fött dem i ambulansen på grund av en timmes väntan vid en vägspärr.⁷⁴

Rula Ishataya var gravid i åttonde månaden när hon kände förlossningssymptom klockan fem på morgonen. Hon väckte sin man Daoud, tog väskan som de hade förberett för sjukhuset och gjorde sig beredda för att ta sig till sjukhuset Rafidiah i Nablus. Sträckan tar normalt mindre än femton minuter. Daoud ringde Röda halvmånen och bad dem sända en ambulans men fick till svar att det var omöjligt att ta sig in i byn på grund av israelernas vägspärr, men att de skulle möta dem vid vägspärren Beit Furik, dit de måste gå till fots. Till slut kom Rula och Daoud fram, men soldaterna lät dem inte passera och ambulansen stoppades vid en annan vägspärr. Vid det laget hade Rulas sammandragningar blivit starkare och födseln var nära förestående. Hon var tvungen att krypa till en sten i närheten och gömma sig. Där födde hon ensam och hjälplös med hjärtskärande skrik och höga vrål. Under hela tiden tiggde och bad Daoud de israeliska soldaterna att låta dem passera. Han förklarade att hans fru just hade fött sitt barn, men soldaterna lyssnade inte på honom och inte heller på Rulas skrik. Några minuter senare skrek hon igen, men den här gången vrålade hon. "Flickan dog... flickan dog". Först då tillät de israeliska soldaterna Daoud att ringa efter en taxi som skulle transportera dem till sjukhuset. Det var för sent att rädda barnet. Hon föddes vid en vägspärr och dog där. Föräldrarna hade velat kalla henne "Mira" men hennes namn användes aldrig, bara på hennes grav.⁷⁵

Muhammad Al-Astal, från staden Khan Yunis, berättar vad som hände med hans fru Mona, som kände förlossningsvärkar, när hon hade fastnat vid gränsen vid Rafah. Han ringde en ambulans som skulle ta dem till sjukhuset i Rafah, men barnet föddes innan de

hann fram, så de kallade barnet "Ma 'bar" (vilket betyder att gå över gränsen på arabiska) som en protest mot alla svårigheter vid gränsövergångarna.⁷⁶

De ovan nämnda berättelserna är bara några få exempel på de otaliga gånger som den palestinska kvinnan utsätts för lidanden. Graviditet har blivit ett tillstånd av ängslan eftersom kvinnorna fruktar döden, när hon väntar på att ge liv till ett nytt barn istället för att känna glädje.

Palestinska hälsovårdsministeriet rapporterar att bristen på primärvård under graviditeten är den tredje dödsorsaken bland kvinnor i fertil ålder.⁷⁷ Både primärvården och annan sjukvård har minskat. Den största delen av vården vid förlossningar och till nyfödda kan inte erbjuda en grundläggande vård. Detta gäller 80 procent av alla förlossningar på sex av hälsoministeriets sjukhus i Gaza och på Västbanken. Gravida kvinnor som får komplikationer efter förlossningen utsätts för stora risker. De skrivs ofta ut för tidigt från sjukhuset på grund av brist på personal och sängar.⁷⁸

FN:s barnfond (UNICEF) säger i sin rapport 2006 att det är brist på grundläggande utrustning för mödravård och för möjlighet att behandla för tidigt födda inom de palestinska områdena.⁷⁹ UNICEF konstaterar i en senare rapport att dödligheten hos 41 procent av nyfödda berodde på för tidig födsel och avsaknad på adekvat mödravård och kvalitet på sjukvård.⁸⁰ Denna siffra ökade till 46 procent i Gaza⁸¹ där problemen är större på grund av belägringen och bristen på mat. Avdelningen för kvinnors hälsa och utveckling inom det palestinska hälsoministeriet skriver i sin årliga rapport att andelen kvinnor som lider av blodbrist under graviditeten

är i Gaza 69 procent av de kvinnor som ingår i FN:fondens "Hembesöksprogram."⁸² Samtidigt lider en tredjedel av kvinnorna i fertil ålder i flyktingländer av blodbrist på grund av järnbrist.⁸³

Förutom hälsoproblem och undernäring utsätts de palestinska kvinnorna i allmänhet och gravida kvinnor, ammande mödrar och bröstuppfödda barn i synnerhet för försämringen av miljön och samhällservicen speciellt när det gäller vattenförsörjningen. Det är ont om vatten och ofta är det förorenat på de ockuperade områdena på grund av bosättarnas avfallsskräp och Israels politik med att beslagta vatten.

Den palestinska kvinnan lever under psykisk press och stress. Till följd av den förvärrade krisen, orsakad av den israeliska ockupationen, lever många kvinnor och familjer med känslan av ständig otrygghet. De saknar grundläggande livsförnödenheter, och därtill kommer ekonomisk urartning, inskränkt rörelsefrihet, isolering och upptrappat våld.⁸⁴

Palestinska Statistiska centralbyrån (PCPS) 2001 konstaterar att mer än hälften av de kvinnor som deltog i en enkät, hade gått igenom perioder av hysteriskt gråtande och en tredjedel var hemsökta av skräck. I rapporten säger 46 procent att de känner sig hjälplösa och är deprimerade och 29 procent säger att de är förbittrade och har haft nervösa sammanbrott.⁸⁵ Många rapporter pekar på att så svåra levnadsvillkor och då speciellt extrem fattigdom tvingar de flesta palestinska kvinnor att strunta i sin personliga hälsa och i stället tänka på sina barn och de andra familjemedlemmarna.⁸⁶

När en fem minuters resa blir en halvtimme "Om du bara hade kommit hit tjugo minuter tidigare!"

Malake Kafishe bor i Gamla staden i Hebron. Hon var gravid i sjunde månaden förra november, när den israeliska militären attackerade. "Det var skottlossning och sen hörde jag att bestyckade helikoptrar kom in över staden och mitt hjärta stannade", sa hon. Hon började blöda och föll sedan ihop på tröskeln. Hennes familj ringde efter ambulans men på grund av det utgångsförbud som utfärdats för de 40 000 palestinierna i Gamla staden i Hebron, tog det en timma för ambulansen att komma dit. I stället för sjukvårdare insisterade två israeliska soldater på att visitera Kafishe.

Innan ambulansen kunde komma fram till sjukhuset, måste den passera fyra vägspärrar. Vid varje vägspärr slet soldaterna upp dörrarna till fordonet och störrade nyfiket på den askgrå kvinnan därinne. När hon till slut kom fram till sjukhuset hade det gått en och en halv timma. Barnet dog. "Läkaren sa till mig att om jag hade kommit fram tjugo minuter tidigare så hade de kunnat rädda barnet", sa Kafishe.

- Ohyllis Bennis, "Palestinska kvinnors lidanden under ockupationen". Progressive Media Project, den 8 mars 2001.

4. Utbildning

Utbildningen har också påverkats av Israels politik och avstängningar. Olika institutioner för utbildning och vanliga skolor har upprepade gånger varit mål för israelernas räder eller omvandlats till avgränsade interneringscentra. De militära vägspärrarna och andra avgränsningar har en speciell negativ följd för kvinnor och flickor. Många familjer känner sig tvingade att hålla döttrarna hemma för att skydda dem från plågan av att utsättas för förödmjukelser och långa väntetider vid de israeliska vägspärrarna. Andra kvinnor har tvingats att lämna studierna före slutexamen för att i stället hjälpa sina familjer ekonomiskt.

Färska studier rapporterar att slutförandet av Apartheidmuren på Västbanken förväntas påverka 170 000 elever i 320 skolor, varav hälften är flickor.⁸⁷

I samband med detta omnämner Amnesty International i en rapport två skäl som gör att denna situation slår hårdare mot kvinnliga studenter än mot manliga. Det första är att den ekonomiska försämringen och ökade arbetslösheten tvingar familjer som inte har råd att betala utbildning till alla sina barn, prioriterar sönerna eftersom dessa förväntas försörja familjen när de gifter sig. Det andra skälet är att i en del familjer, särskilt på landsbygden eller i andra konservativa områden, är man motvillig till att låta döttrarna bo långt hemifrån eller att bli utsatta för faror när de dagligen förflyttar sig till och från universitetet. De kan bli fast vid en stängd vägspärr och inte komma hem över natten, vilket ofta händer tusentals palestinier.⁸⁸

Förutom att gå till skolan, det vill säga när de kan, har unga palestinska flickor få möjligheter till utveckling, fritidssysselsättningar

och att vara delaktiga i samhället. Det finns få trygga platser där de kan samlas och de som finns har ingen finansiering och är dåligt utrustade. Därför har många familjer inget annat val än att pressa sina döttrar att gifta sig unga på grund av fattigdomen.⁸⁹

Trots alla dessa svårigheter stiger siffrorna för antalet elever som studerar, vilket visar en stark vilja hos kvinnliga palestinier att sätta sin tilltro till utbildning.

Antalet kvinnliga analfabeter (från 15 år och uppåt) minskade på Västbanken och i Gaza från 15,29 procent år 2000 till 10,2 procent år 2006. Trots att denna siffra är högre än för manliga analfabeter,⁹⁰ är den ändå lägre än i palestinska flyktingläger.

I de jordanska lägren uppskattas siffran till 24,4 procent år 2000⁹¹ och till 20,7 procent i Syrien 2006 och till 29,5 procent i Libanon 2006.⁹² Samtidigt låg inskrivningen av kvinnliga studenter i grundskolan och gymnasiet på en hög nivå på Västbanken och i Gaza (90 procent, respektive 81,6 procent 2006).⁹³ Detta är en betydligt högre siffra än inskrivningen av kvinnliga studenter bland palestinska flyktingar i flyktingländerna.

I Jordanien uppskattas siffran till 68 procent 2000 (för kvinnliga studenter mellan 6 och 24 år), 66,5 procent i Syrien 2006 (kvinnliga studenter mellan 7 och 24 år) och 59,3 procent i Libanon 2006 (kvinnliga studenter mellan 7 och 17 år).⁹⁴

5. Arbete

Palestinska Statistiska Centralbyrån (PCBS) uppger att 14,5 procent av arbetsstyrkan i Palestina utgjordes 2006 av kvinnor samtidigt som

arbetslösheten bland kvinnorna uppgick till 24,2.⁹⁵ Siffrorna varierar i flyktingländerna.

I Jordanien uppgick den kvinnliga arbetskraften till 12,9 procent 2000, vilket var den lägsta siffran i alla de palestinska samhällena och där fanns också den högsta arbetslösheten, 23,3 procent.

Liknande siffror i Syrien samma år var 18 procent, respektive 18,3 procent och 16,8 procent respektive 18,4 procent i Libanon år 1999.⁹⁶

Israeliska soldater stoppar en ambulans vid en militär vägspärr i staden Hebron (al-Khalil) och beordrar kvinnan i ambulansen att gå ut.

► AFP den 12 mars 2007.

Det är sant att antalet kvinnor av den totala arbetskraften alltid har varit låg, men nu har läget förvärrats på grund av den israeliska ockupationen enligt uppgifter från Internationella arbetsorganisationen (ILO) om arbetarnas situation på arabiska ockuperade områden.⁹⁷ Men de palestinska kvinnorna har traditionellt arbetat utan lön med hushållsarbete eller i jordbruket. ILO konstaterar att de israeliska restriktionerna på arbetsmarknaden på Västbanken och i Gaza har lagt en större ekonomisk och psykisk press på kvinnorna, speciellt på dem

som arbetar illegalt eller utan fast anställning, vilket är nödvändigt på grund av den ständigt ökande fattigdomen och arbetslösheten och därför blir familjerna i skriande behov av extrainkomster.⁹⁸

De palestinska kvinnor som tvingas att arbeta på grund av fattigdom är mer sårbara för könsrelaterade löneskillnader enligt flera undersökningar såsom Världsbankens "Rapport om fattigdomen på Västbanken och Gazaremsan". En ILO-rapport understryker att Israel tenderar att förvärpa denna diskriminering både direkt och indirekt.⁹⁹

ILO redogör också för hur arbetsmönstret mellan kvinnor och män skiljer sig åt mycket på de ockuperade områdena. Fler kvinnor än män studerar, men bara en av tio kvinnor i arbetsför ålder har en anställning. Vad lönerna beträffar ligger kvinnornas löner högre än hos män som arbetar i jordbruket och i serviceyrken, men lägre än hos män som arbetar inom tillverkning, handel eller hotell- och restaurangbranschen.¹⁰⁰ Men det är inte alltid som en lönesiffra motsvarar kvinnornas arbetsvillkor. Många kvinnor arbetar ofta övertid utan betalning.

Även om utbildningsnivån i stort sätt är lika för män och kvinnor är arbetstillfällena begränsade för kvinnor. Kvinnor står för 31,2 procent av juristerna, 21,4 av journalisterna och 11,7 av läkarna. Men de allra flesta arbetar inom service och jordbruk.¹⁰¹ Nästan 90 procent av oavlönade kvinnor finns inom familj jordbruk,¹⁰² och dessa drabbas hårdare av Israels politik beträffande expropriering och förstörelse av land.

En palestinsk studentska trotsar en israelisk soldat vid en demonstration vid en israelisk väggspärr i staden al-Khalil på Västbanken.

➤ Reuters, den 5 december 2005

En palestinsk studentska som avlagt akademisk examen håller upp sitt examensbevis i vänstra handen och sitt sovande barn på högra armen under examensceremonierna på Najahs nationella universitetet i staden Nablus på Västbanken.

➤ Foto: 'Ala' Badameh den 9 juni 2007

I Israel utgjorde 2006 den palestinska kvinnan 20,2 procent av arbetsstyrkan, vilket var den högsta siffran bland de olika palestinska samhällena, medan arbetslösheten bland kvinnorna bara var 16,9 procent, vilket var den lägsta siffran.¹⁰³ Men den är relativt hög i jämförelse med siffrorna för arbetslöshet bland israeliska kvinnor i Israel som ligger på 9 procent.¹⁰⁴ Dessutom får 51 procent av de arabiska kvinnorna en minimilön eller mindre.¹⁰⁵ Detta visar på diskrimineringen av arabiska kvinnor som arbetar i Israel.

De palestinska kvinnor som arbetar i Israel är vanligtvis de som är skilda eller är änkor eller har sjuka eller arbetslösa män. De flesta kommer från flyktinglägren och till en viss del från byarna. En palestinsk studentska berättar om sin mamma som arbetar i israeliska bosättningar i en rapport från Amnesty International:

Oftast kan min pappa inte hitta något arbete här...just nu arbetar min mamma på åkrar som tillhör israeliska bosättare. Alla i familjen måste hålla detta hemligt, därför att en som arbetar hos bosättarna ses av vårt samhälle som förrädare eller kollaboratör, så det är farligt. För oss är det också en skam. Vi ägde jord en gång, men israeliska bulldozers förstörde den för några år sedan och raserade vårt hem. Vi har ingenting kvar. Min mamma måste arbeta för dem som förstörde allt vi ägde... min pappa får inget jobb och tvingas hålla sig hemma, vilket gör honom förtvivlad och deprimerad och skapar många spänningar hemma... Allt är väldigt svårt; hela tiden förekommer det attacker och militära operationer och vi oroar oss alltid för vår mamma och jag tror att hon också är väldigt orolig även om hon inte säger det.¹⁰⁶

Kapitel 5: Den palestinska kvinnans roll som släkting till dödade, fångslade eller förföljda

De israeliska kränkningarna av fadern, brodern, maken och sonen har en nedbrytande återverkan på modern, systemen, hustrun och dottern. Israelernas dödande, arresteringar och förföljelser är ett systematiskt övergrepp som alltid indirekt drabbar kvinnorna.

FN och andra organisationer för mänskliga rättigheter rapporterar att Israels taktik går ut på att hota, arrestera eller riva hus som tillhör kvinnliga släktingar till palestinska motståndsmän, för att tvinga dessa att överlämna sig eller för att avlägga bekännelser.¹⁰⁷ BBC publicerade den 13 april 2008 en rapport om israeliska metoder med psykisk tortyr av fångar för att tvinga dem att bekänna saker som ofta var falska. I rapporten finns berättelsen om den artonårige studenten Ghaith Nasr från Jerusalem som arresterades fem gånger och beordrades erkänna saker som han inte hade

en aning om. Ghaith berättar: "När jag såg min mamma inlåst i en cell...vad kunde jag göra? Jag var beredd att säga allt vad de önskade, bara de lämnade henne ifred". Mamman berättade att de israeliska poliserna sagt till henne och hennes man att komma med dem för att träffa sonen Ghaith, så de följde med. De insåg inte förrän de kom fram att de skulle anhållas och att modern skulle användas för att få sonen att tala.¹⁰⁸

Israeliska källor har förnekat att de har använt sådana metoder, trots att organisationer för fångar och mänskliga rättigheter som Allmänna kommittén mot tortyr i Israel (Public Committee Against Torture in Israel, PCATI) har bekräftat detta. I sin rapport tar PCATI upp sex fall där de drabbade personligen berättar hur psykiska påtryckningar använts mot de anhållna genom att utnyttja kvinnliga släktingar. Enligt BBC var dessa sex vittnesmål betydligt allvarligare än i Ghaiths fall.¹⁰⁹

Exempel på dessa vittnesmål är arresteringarna av 'Abir Khalid Mansur, gift med Walid al'Obaidi, en ledare inom al-Qudsbrigaderna, som mördades den 16 januari 2008,¹¹⁰ hustrun till den fängslade Wael Hasan 'Awad, som arresterades när hon var gravid¹¹¹ och Asmaa' Muhammad Abu al-Heija, hustrun till den fängslade Jamal Abu al-Heija. Hon arresterades för att tvinga maken i exil i Jordanien i utbyte mot att hon skulle frigges, men hon vägrade.¹¹²

Israels taktik att använda sig av kvinnliga släktingar till dödade eller efterlysta palestinier inbegriper arresteringar eller hot om arresteringar och rivning av hemmen. 'Um Mansur Shreims tragiska öde är ett typiskt vittnesmål om den svåra situationen för den palestinska modern och hustrun. 'Um Mansur har tre söner i

fängelse: Mansur, Muhammad och Muhannad som är dömda till 29 livstidsdomar och ytterligare 20 år.¹¹³ Förutom att hennes barn har arresterats, dog hennes man vid en israelisk vägspärr, då han var på väg tillbaka från sitt första och sista besök i fängelset hos sonen Muhannad. Fadern dog av en hjärtattack på väg hem eftersom israelerna försenade ambulansen. Han hade väntat på att få göra det här besöket ända sedan sonen arresterades tre år tidigare och han hade drabbats av ett hjärtstillestånd flera månader tidigare i samband med att han vägrades besökstillstånd.¹¹⁴ Dessutom förstördes 'Um Masurs hus tre månader efter att Muhannad hade arresterats. Hennes hus var inte det enda som revs. Israeliska bulldozers förstörde också ett annat hus och lämnade därmed en kvinna, hennes man och deras döttrar utan tak över huvudet.¹¹⁵ Husdemoleringar är en av alla åtgärder som ockupationsmakten använder mot palestinska motståndsmän eller "efterlysta", som ett medel att få dem att överlämna sig själva.

En annan palestinsk kvinna, modern till 'Ala' Sanaqra i *al-Aqsabrigaderna* i Nablus, fick också sitt hus förstört. Det sprängdes den 23 september 2004 i gryningen och gjorde 'Ala's mamma och hennes tio familjemedlemmar hemlösa. Mamman förebrådde inte 'Ala' nej, hon sa istället:

Innan den israeliska ockupationsarmén och den israeliska säkerhetstjänsten Shabak förstörde huset, brukade de bryta sig in hos oss och hota oss med att de skulle rasera vårt hus om 'Ala' inte överlämnade sig... jag hade inte en tanke på att få honom att överlämna sig för husets skull... det här är priset som vi, det palestinska folket, måste betala. Jag sätter stort värde på min son och hans livsuppoffring. Huset är inte viktigt, det som är viktigt är att våra söner får ha hälsan och återupptar kampen mot ockupationen.¹¹⁶

Fotografier som berättar

Imad 'Akoubehs mamma, en aktivist inom Fatah, som tillhörde al-Aqsamartyrenas brigader, ställer sig modigt i vägen för en israelisk jeep under ett plötsligt israeliskt intrång i staden Nablus på Västbanken den 28 maj 2004. Det andra fotot visar hur israeliska soldater arresterar henne tillsammans med en medlem i Röda halvmånen. De andra tre foton visar arresteringen medan en israelisk soldat riktar sitt gevär mot fotografen för att hindra honom från att ta bilder.

Dessvärre varade inte 'Um 'Ala's önskan om att sönerna skulle få vara friska. Ahmad, 'Ala's bror mördades av ockupationsarmén i gryningen den 18 januari 2008 och lämnades i en pöl av blod. Modern kom till mordplatsen, höll sonens kropp i sin famn, kysste honom och föll sedan medvetslös till marken.¹¹⁷

En annan palestinsk moder, In'am Nazmi Karsuh, anställd i Föreningen mödrar till martyrer, fastnade tillsammans med ett tiotal andra palestinier i den egyptiska staden al-'Arish i väntan på att gränsövergången vid Rahfa skulle öppnas igen, så att hon skulle kunna gå tillbaka till sin familj i Beit Lahiah i Gaza. In'am fick veta genom en tv-utsändning att hennes son Hamza Karsuh, 18 år, hade dödats av ockupationsarmén. Hon fick en chock och forslades till sjukhus eftersom hon var gravid, men där talade man om för henne att hennes sex månader gamla foster också hade dött. Det döda fostret var det tredje barn hon förlorade efter Hamza och hans lillebror Ayyoub, som dog femton år tidigare, bara tre år gammal. In'am var på väg tillbaka från 'Umra (den lilla vallfärden), när hon berättade sin historia. Hon sa att Hamza hade förberett alla de officiella dokument som behövdes för att följa med henne på 'Umra men ekonomiska problem fick honom att avstå. Men han fick något mer värdefullt: martyrdöden.¹¹⁸

En annan hjärtslitande historia om palestinska kvinnor är berättelsen om 'Um Nasir Abu Hamid. Hon hade tio söner. En av dem, Abdul Mun'im dödade av ockupationsarmén i al-Ram i norra delen av Jerusalem, medan sju av de andra sönerna satt häktade och vägrades besök från föräldrarna av "säkerhetsskäl". Dessa sju är Nasir, Nasir, Sharif, Muhammad, Basel, Islam och Jihad. Fyra av dem har dömts till livstidsfängelse. Det här är inte slutet på hennes berättelse: hennes hus har förstörts två gånger.¹¹⁹

Det är tydligt att dessa palestinska kvinnor, trots svåra påfrestningar är beredda till uppoffringar i sin orubbliga kamp mot ockupationen.

Deras protester är ett högljutt och otvetydigt svar på Israels politik, som visar att de vägrar att utnyttjas för att stoppa sina barn och män från att göra motstånd.

På samma sätt som den palestinska kvinnan alltid varit sin makes följeslagare i motståndskampen, har hon också varit hans kamrat under attacker. Ta till exempel Salah Shhadahs fru, Laila, som dödades tillsammans med sin man och deras femtonåriga dotter In'am i en massaker som utfördes av ockupationsarmén. Vid det tillfället dödades ett tiotal palestinier, de flesta kvinnor och barn. Tre hus jämnades med marken och fyra andra skadades svårt. Ett annat exempel är Islam Taha, hustru till Muhammad 'Ali Taha. Hon var gravid och åkte bil med sin man och deras arton månader gamla flicka Kawla, när bilen bombades av israelerna. Alla dog.¹²⁰

Vi avslutar med vittnesmålet från 'Um Nidal Farhats, som utnämndes till "Palestinas Khansa" för sin uppoffring (Kahnsa' är en hjälte i den islamska historien). Tre av hennes söner, Muhammad, Nidal och Rawad, dödades av

Mamman till den palestinska pojken Naser Hajahjeh, 16 år, kysser hans panna före hans begravning i staden Betlehem på Västbanken. Hajahjeh dödades när israelerna öppnade eld mot en grupp barn som kastade stenar mot dem, då de israeliska försvarsstyrkorna (IDF) gjorde en räd mot den heliga platsen Qabr Raheil (Rakels grav) på Västbanken. Platsen är förbjudet område för icke-judar trots att det är en helig plats såväl inom islam som inom judendomen.

► AFP, 3 april 2004

Mariam Farhat ('Um Nidal), vars tre barn dödades av israelerna. Fotot är taget i hennes hem i Gaza, där hon var kandidat på Hamas' lista inför valet till den Palestinska myndigheten i januari 2006. Farhat är nu en medlem av den Palestinska myndigheten (2006-2010).

► Reuters. Den 8 december 2005

den israeliska armén. Innan Nidal dödades hade han och två av hans bröder, Husam och Wisam, arresterats . Hennes son Mo'hem sköts i bäckenet under en sammandrabbning med israeliska soldater i stadsdelen Shja'iyah i Gaza City.

'Um Nidal framstår som en förebild: hon är den obesegrade kvinnan, beredd till uppoffringar, en bild av moderskap. Hon gömde i sitt hus de motståndsmän som var eftersökta av de israeliska styrkorna. Högst på listan stod 'Imad 'Aquil, som var gömd i hennes hus och som också mördad där. Hon förekommer också i en videofilm där hon kysser sin son, en motståndsmän, farväl för alltid, då hon vet att han aldrig skall återvända.

Denna kvinna sände ett budskap till alla mödrar i hela världen eftersom många inte förstod hennes sätt att sörja sina barn. Hon förklarar sina känslor:

Vi önskar inte våra barns död, vi vill leva i fred och trygghet, i harmoni med omvärlden, men om vi måste agera på ett annat sätt så gör vi det som vår plikt säger att vi måste göra för vårt land. Vi älskar inte att döda och förstöra, men vi vill befria vårt land från denna

grymma ockupation, vi vill leva tryggt och fredligt i vårt land, beskydda våra barn och leva som fria människor som i alla andra i resten av världen.¹²¹

Hon ville berätta för världen att den brutala israeliska ockupationen och dess fruktansvärda råhet mot palestinierna är det som har tvingat henne att offra sina egna barn för att få slut på grymheten.

Kapitel sex: Den palestinska kvinnans deltagande i politiken

Den israeliska ockupationen och det brittiska mandatet dessförinnan, har omfattat alla aspekter av det palestinska samhället, genom att kasta sin skugga över den sociala och politiska verkligheten. Kvinnorna, som utgör hälften av invånarna är ofrånkomligen påverkade av dessa förhållanden. För det mesta blir följderna värre för henne och hennes mentala, ekonomiska och sociala situation. Den palestinska kvinnan känner att det är hennes plikt att stå vid mannens sida och att gå ödet tillmötes tillsammans med honom. Hon deltar i demonstrationer och protestmöten, tillhandahåller medicinsk hjälp och mat, gör väpnat motstånd, blir arresterad och offerar sitt liv för sakens, landets och nationens skull. Dessutom är hon en hängiven moder som uppfostrar sina barn och tar väl hand om dem. I det här kapitlet skall vi belysa de palestinska kvinnornas historiska deltagande i politiken under den israeliska ockupationen.

1. Före Den stora katastrofen (al-Nakba) 1948

Under den nationella konflikten och motståndet mot det brittiska mandatet och sionismen har den palestinska kvinnan alltid varit mannens kamrat, som hustru, dotter eller syster. Hon bytte sina smycken mot ett gevär och bidrog med mat, vapen och information till motståndsmännen. Många kvinnor slogs intensivt sida vid sida med sina män. Andra drog på sig en militär uniform och fick militär träning för att kunna slå tillbaka, som Fatima Gahazal, som dödades i slaget vid 'Azzun, och "Systrarna Qassam" från gamla Haifa, som kämpade vid sidan av sina män.¹²²

De palestinska kvinnornas deltagande i den nationella kampen började med uppkomsten av den palestinska rättsfrågan. Först upprättade de hjälporganisationer och deltog i socialt arbete och senare i politiska demonstrationer och debatter. Den första kvinnliga politiska aktiviteten var i 'Afula 1893, då kvinnor demonstrerade mot byggandet av en ny judisk bosättning. År 1929 dödades nio kvinnor av brittiska kulor i striden vid al-Buraq, som var en vändpunkt för den palestinska kvinnan. Från och med då uppmanades hon att slåss för sin ekonomiska och politiska ställning. Den första palestinska kvinnokonferensen organiserades i Jerusalem och den Arabiska kvinnoföreningens styrelse upprättades tillsammans med Arabiska kvinnors union som grundades i Jerusalem och Nablus. Dessa föreningar satte igång flera ekonomiska, sociala, kulturella och nationella projekt, som att ordna demonstrationer, sända petitioner till brittiska överkommisariern för Palestina och att skriva brev till de arabiska ledarna.¹²³

Kvinnorna deltog på ett påfallande sätt i 1936 års revolution. Zakiya Halila , till exempel, visade att kvinnor kan göra mer än att bidra med mat, då hon transporterade vapen och deltog i stridsträning.¹²⁴

De palestinska kvinnorna spelade också en stor roll i kriget 1948. Kvinnor från Jaffa bildade en hemlig grupp som kallade sig Tusenskönan (Zahrat al-Uqhuwan). De var ansvariga för att mana palestinierna till kamp och skaffade mat och vapen till de stridande. En annan kvinnogrupp bildades med namnet Kvinnors solidaritetsförening och de medverkade till att skaffa fram medicin, erbjuda ambulerande sjukvård och första hjälpen.¹²⁵

2. Åren 1948 till 1967

I början av 1948 fick palestinierna erfarit nya grymma levnadsvillkor, då det upprättades flyktingläger på Västbanken, i Gaza och i förskingringen. Denna nya situation följdes av en total kollaps av den palestinska ekonomin och det sociala livet före *al-Nakba* 1948.

De palestinska flyktingarna och då speciellt kvinnorna, tvingades ägna sig åt sociala verksamheter som tidigare hade förkastats i landsbygdsområdena, såsom att bli en arbetande kvinna, som lämnade sina barn ensamma. Den utbredda fattigdomen, förlusten av allt de ägde, nöden och arbetslösheten tvingade kvinnorna att vänta i långa köer för att få humanitär hjälp. Dessa omständigheter skapade en ny roll för kvinnorna efter *al-Nakba* 1948 och bidrog till att elda upp deras patriotiska känslor och att hålla fast vid sin identitet och rätten att återvända. Det var ett effektivt medel för att röra upp känslor. De fruktansvärda omständigheterna sporrade alla flyktingar till att delta i den nationella palestinska rörelsen ända sedan *al-Nakba* 1948 till idag.¹²⁶

De palestinska kvinnornas förening bildades 1964. De viktigaste målen var att "förbättra kvinnors ekonomiska, sociala, ställning, deras hälsotillstånd, måna om den arbetande kvinnan och erbjuda omsorg om mödrar och barn." Den Allmänna Unionen för palestinska kvinnor bildades ett år senare efter det att Palestinska befrielseorganisationen (PLO) hade grundats, samtidigt som andra hjälporganisationer hade bildats på Västbanken och i Gaza. Men det fanns ingen nationell kvinnorörelse under åren 1948 - 1967. De olika kvinnoorganisationerna begränsades till olika möten med vänsterorienterade kvinnor i de fattiga delarna i städer, byar och flyktingläger.¹²⁷

3. Åren 1967 till 1993

Efter nederlaget i juni 1967 trappades det palestinska motståndet upp och var förhärskande i alla medborgerliga och sociala verksamheter. De flesta av de öppet aktiva kvinnorna gick med i de olika palestinska motståndsgруппerna och ägnade sig åt politiskt arbete. Kvinnor fortsatte på nationell nivå att delta under denna period, antingen i väpnad kamp, med socialt arbete eller i hemliga organisationer på Västbanken eller i Gaza.¹²⁸

Shadia Abu Ghazalah är ett historiskt exempel på en kvinnas deltagande. Hon dödades i november 1968 när hon höll på att tillverka en bomb. Före Shadias död, arresterades Fatima Barnawi i november 1967 och dömdes till livstids fängelse efter att ha placerat en bomb i biografen Zion i Jerusalem.¹²⁹

Israels generalguvernör gav den 12 april 1976 order om ett tillägg till Jordaniens vallag från 1955 som gav alla palestinier över 21 år,

En palestinsk kvinna röstar för första gången i sitt liv i en vallokal i staden Beit Hanun i norra Gaza den 27 januari 2005 vid de första kommunalvalen i Gaza.

► Reuters den 27 januari 2005

Dr. Mariam Saleh, member of Legislative Council and minister of women's affairs in the tenth Palestinian cabinet (Haniyyah's cabinet). Saleh holds a Ph.D. in Islamic Law and teaches at the college of Doktor Mariam Saleh, medlem av parlamentet och minister för kvinnofrågor i det tionde palestinska regeringen (Haniyyas regering). Hon är filosofie doktor i islamsk lag och undervisar på universitetet i Da'wa och i religiösa principer i Ramallah. Hon är gift och har sju barn och är politisk aktivist och engagerad i samhällsfrågor och medlem i Hamas. Saleh nominerades i parlamentsvalet den 25 januari 2006 inom Blocket för förändring och reformer. Hon vann valet och utnämndes till minister för kvinnofrågor.

även kvinnor, kommunal rösträtt. Israels syfte med tillägget var att få till stånd en ledning som skulle kunna "tämja" palestinierna. Kvinnor och män deltog i valet och den israeliska planen blev ett totalt misslyckande, då vann majoriteten av de nationella jordanska kandidaterna i valet. Detta resultat spelade en stor roll för kvinnans deltagande i politiska frågor. Hundratals kvinnor dömdes till långa, grymma fängelsestraff.¹³⁰

En av de betydelsefulla kvinnorna från denna tid var Laila Khalid, som var den första kvinnan i historien som deltog i en flygplanskapning. Ett plan från USA kapades på väg till Damaskus och syftet med aktionen var att dra världens uppmärksamhet till den palestinska rättsfrågan.¹³¹

Dalal al-Mughrabi genomförde det som kallades Operation Kamal 'Udwan. Hon tog sig tillsammans med tio motståndsmän med båt från Libanon och gick iland på en strand utanför Tel Aviv. Där kapade de en buss och tog sig till Tel Aviv för att utväxla bussens passagerare mot palestinska fångar. Men ockupationsarmén under Ehud Baraks befäl, svarade på förslaget genom att öppna eld som dödade och sårade israeliska medborgare och dödade Dalal och några av hennes kamrater. Barak släpade kallsinnigt Dalals kropp i håret inför kameror och journalister.¹³² Israel behöll Dalas kropp i mer än trettio år på Siffrornas kyrkogård, innan de den 16 juni 2008 i ett utbytesavtal med Hizbollah gick med på att återlämna den. Efter att man DNA-testat kroppen visade det sig att den inte tillhörde Dalal. Detta betyder att sanningen om Dalals kropp än idag, sommaren 2009, är höljd i dunkel.

En annan betydande kvinna från den här tiden är 'Itaf'Ulayyan,

som arresterades i sitt hem i Beit Lahm vid midnatt den 2 augusti 1987 och fördes till Maskubiayyahs fängläger där hon förhördes i mer än fyrtio dagar, anklagad för att ha planerat en militär operation mot ockupationsmakten.¹³³

’Itaf kommer ihåg ögonblick i hennes tidiga barndom i flyktinglägret i al-Dheisha i Betlehem: ”Det var israeliska soldater överallt i lägret. Jag var alltid rädd för deras utseende, deras mundering och deras sätt att röra sig, men min rädsla övergick senare i en djup vrede mot dem”. När hon växte upp, var hennes enda tanke att få militär träning, vilket blev verklighet 1986. Innan hon arresterades, skulle hon ta sig in i högkvarteret till den israeliska regeringen i en bil med en sprängladdning och spränga sig i luften. Operationen hade planerats väl, men ’Itaf arresterades en kort tid före det datum som hade bestämts för genomförandet.¹³⁴

När den första *Intifadan* startade den 8 december 1987 drogs kvinnorna med lika mycket som männen i den politiska kampen på hela Västbanken och i Gaza. Kvinnor deltog dagligen i motståndskampen och då speciellt i byarna och i flyktinglägren. Fler än 500 kvinnor arresterades under denna Intifadah.¹³⁵

4. Efter upprättandet av den Palestinska myndigheten

Även om de palestinska kvinnorna spelade en viss roll i politiken efter att den Palestinska myndigheten (PA) hade upprättats år 1994 genom att de arbetade i offentliga ministärer och institutioner, var det kvinnliga deltagandet inte högt. Det var begränsat och marginaliserat och kvinnorna uppehöll poster som sekreterare, maskinskriverskor eller lärare.

Läraryrket var det vanligaste bland palestinska kvinnor. År 2001 arbetade 40 procent inom utbildningsväsendet.¹³⁶ Endast 25 av de 340 som innehade höga poster i offentliga institutioner var kvinnor och dessa fanns inom socialdepartementet, utbildningsdepartementet och hälsovårdsdepartementet, sektorer som anses ligga nära kvinnans traditionella roll som moder och hemmafru. Ingen kvinna hade innehaft någon ställning i departementen för jordbruk och industri.¹³⁷

Enligt parlamentet har kvinnorna rätt att rösta och nominera. Vid de första valen den 20 januari 1996 deltog kvinnorna i valet och var mycket entusiastiska, vilket visar hur viktigt det är att inlemma kvinnorna i den politiska beslutsprocessen. Valdeltagandet var lågt, bara 60 procent. Av dem som röstade den gången var 495 839 kvinnor och 517 396 män, dvs. 49 procent av de röstande var kvinnor. Antalet kvinnliga kandidater utgjorde bara 25 av de 672 kandidaterna, dvs. 7 procent. Fem kvinnliga kandidater kom in i parlamentet som bestod av 88 medlemmar.¹³⁸ Vid det andra valet, som ägde rum den 26 januari 2006 var valdeltagandet mycket högre, 80 procent och 46 procent av de röstande var kvinnor.¹³⁹ Även om procenttalet av röstande kvinnor var lägre, var det kvinnliga deltagandet totalt mycket högre och visar ett större politiskt deltagande av kvinnor och en större politisk medvetenhet. Den här gången var 17 av 132 parlamentsmedlemmar kvinnor: åtta från Fatah, sex från Hamas, en från Folkfronten och två från Tredje vägen och Oberoende Palestinas kandidatlista.¹⁴⁰

Under de fyra kommunvalen under 2005 var 48 procent av de röstande kvinnor, 68,8 procent av kvinnor i röstlängden röstade och 71,5 procent av männen.¹⁴¹

5. Den andra Intifadan (al-Aqsa Intifadan)

När *al-Aqsa Intifadan* bröt ut den 28 september 2000 trappade de israeliska styrkorna upp sin brutalitet mot palestinierna och genomförde upprepade militära operationer på Västbanken och i Gaza, vilka åter ockuperades. Israel återupptog sin politik att mörda viktiga palestinska ledare och aktiva motståndsmän och riktade sina attacker mot skolor, bostäder, universitet, odlingar och arbetsplatser. Antalet dödade kvinnor i dessa attacker uppgick till 163 kvinnor.¹⁴²

Med anledning av denna aggressivitet ökade det palestinska motståndet och planerades att genomföras bättre. Kvinnornas deltagande i *al-Aqsa Intifadan* var betydande både på civila och militära nivåer.

De palestinska kvinnorna har spelat en viktig roll i *Intifadan*. Det vanligaste var kvinnors demonstrationer och en av dem har blivit en hjälteberättelse, nämligen då kvinnorna i Beit Hanun tidigt en fredag morgon, den 3 november 2006, marscherade iväg för att befria sjuttio palestinska motståndsmän i Nasrmoskén som belägrades av den israeliska ockupationsarmén¹⁴³.

Kvinnorna hade inga vapen när de marscherade fram mot de israeliska soldaterna och deras stridsvagnar. De israeliska styrkorna överöste dem omedelbart inför massmedia med kulor mot deras huvuden och dödade två och sårade arton, av vilka tre fick sina ben svårt skadade. En viktig deltagare i demonstrationen var Jamilah al-Shanti, ledamot i den Palestinska myndigheten, som några dagar senare uttalade sig: "Sanningen var större och starkare än det man såg på TV... vi var obevekliga, när det gällde att få slut på den israeliska belägringen av moskén, även om det skulle kosta oss våra liv." Detta modiga ställningstagande kunde inte tolereras av ockupationsarmén

Trots ockupation och prövningar så finns det hopp – Amal Mohammad Siyam*

Hennes namn är Amal Mohammad Sheikh Mahmoud Siyam. Hon föddes i Gaza den 14 december 1962 och bor nu med sin man och fyra barn i Betlehem. Efter att ha avlagt sin magisterexamen i islamska studier blev Amal minister för kvinnofrågor i den nationella enhetsregeringen. Hennes man har tidigare suttit i fängelse och hennes äldsta son sitter nu fängslad. Hon är dotter till Sheikh Mahmoud Siyam, en av grundarna av det Islamiska universitetet i Gaza och som levde i exil i Marj al Zuhoor på nittioalet och senare i Yemen.

’Um Attayeb, som hon vill bli kallad, säger att det

var ”något av en chock för mig och min familj” när hon fick veta att hon hade utnämnts till minister. Det var inte lätt: ”mina känslor var förvirrade; jag kände stolthet och glädje men också förbittring över de lidanden som det palestinska folket måste utstå under den israeliska ockupationen.” Hon fortsätter och säger att ” trots alla lidanden – och detta är ett uppriktigt och högtidligt löfte – så ber jag Gud att hjälpa mig att utföra mitt arbete såsom han hade velat att det skulle bli gjort”

* Amal är ett arabiskt namn som betyder ”hopp”

► Al-Jazeera talk website 19 mars 2007

och de svarade med att bomba al-Shantis hus med två markraketer, som dödade hennes svägerska och hennes två livvakter som befann sig nära huset. Hon själv var inte där just då.¹⁴⁴

Kvinnorna i Beit Hanun hade tidigare bidragit i kampen mot ockupationen. De hade frivilligt åtagit sig att forsla sårade till sjukhus under Israels militära operation mot staden Beit Hanun, då de israeliska styrkorna förbjöd sjukvårdspersonal från att göra sina jobb vilket resulterade i att staden var blev överfylld av sårade och dödade.¹⁴⁵

En annan framstående person under *Intifadan* var Ayat al-Akhras från flyktinglägret al-Dheisha i Betlehem. Ayat gick sista året i skolan, var förlovad och skulle gifta sig i juli 2002. Men Ayat valde en annan väg och ett annat viktigt datum i sitt liv. Den 29 mars 2002 begav hon sig på morgonen till en israelisk marknad i västra Jerusalem och sprängde sig själv i luften med ett bälte med sprängämne som hon bar och dödade och sårade ett tiotal israeler.

Så här beskriver Ayats mamma dotterns sista dag i livet:

Ayat vaknade tidigt den dagen vilket var ovanligt. Troligen hade hon inte sovit alls under natten. Hon bad Fajrbönen och läste några verser i Koranen och tog sedan på sig sin skoluniform för att gå till skolan och sa till mig att hon skulle dit för att ta igen några lektioner som hon hade missat. Men det var fredag och då är det ingen undervisning. Hon svarade att det var den viktigaste dagen i hennes liv så jag bad för henne... Så fort jag började mumla mina böner såg jag att hennes ögon brann som om hon väntade på att jag skulle inge henne hopp. Hon log och sa till mig: Detta är allt jag vill

ha från dig, mamma. Och hon begav sig iväg till skolan med sin syster Samah.

Mamman fortsätter efter att ha torkat sina tårar:

Klockan tio återvände Samah hem utan Ayat. Jag var livrädd för säkerhetssituationen var väldigt dålig och lägret kunde attackeras av israelerna när som helst. Alla möjliga funderingar for genom mitt huvud. Vart gick hon? Förverkligade hon sin önskan om att bli martyr? Men hennes fästman då? Och hennes bröllopsklänning? Hennes tankar om framtiden?

Mamman var förvirrad och höll tillbaka sina farhågor att Ayat hade utfört en självpuffningsattack. En stund senare meddelade TV att en attack hade utförts av en kvinna. Mamman kvävd av gråt fortsätter: "Jag var övertygad om att det var hon, hon hade prompt vidhållit att hon skulle hämnas våra grannar 'Issa Farah och Sa'ed 'Eid som dödades när deras hus bombades av raketer."

En ung kvinna, en lysande student och en älskad flicka. Sådan var Ayat när hon lämnade livet. Hon höll på att förbereda sitt blivande hem och bröllopet med sitt livs stora kärlek. Hon är det sanna svaret till dem som påstår att personliga misslyckanden och förtvivlan ligger bakom genomförandet av självmordsoffer. Hon är det sanna svaret på att de verkliga motiven är palestiniernas djupa sår och Israels grymhet, ett liv där ingen människa kan känna sig lycklig. "Hon tänkte alltid på detta", säger hennes mamma. "Hon brukade alltid fråga vad det var för mening med våra liv när döden finns överallt runt om oss. Låt oss gå döden till mötes innan den kommer till oss och ta ut vår hämnd innan vi dör"¹⁴⁶

Fotot på Fatima Najjar (57 år) publicerat av Hamas mediakontor. Fatima är från Jabaliya i Gaza, hon utförde ett självmordsoffer den 23 november och skadade tre israeliska soldater.

Slutsats

Sedan 1948 har de palestinska kvinnorna förvägrats sina grundläggande rättigheter på grund av israelernas illvilja. De utsätts för än hårdare påfrestningar, ökad aggressivitet och svårare umbäranden. Detta är en total katastrof för hela det palestinska samhället under israelisk ockupation.

Trots olika faktorer som förklarar kvinnors låga deltagande i politiken, har ockupationen påverkat kvinnornas politiska och sociala roll. Israels politik att isolera byar och städer från varandra var det som gjorde att de palestinska kvinnorna lämnade hemmet och började delta i det offentliga livet och i politiska aktiviteter.

Dessutom är det den stora fattigdomen och arbetslösheten, till största delen en följd av den israeliska politiken, som driver kvinnorna till att börja arbeta, vilket normalt sett inte varit accepterat i deras samhällen. Denna utveckling fördubblar kvinnornas fysiska plikter, lägger på dem ett

En sista sak

Vi måste gå. Um Leila reser sig bakom skrivbordet, skakar hand med oss och säger: "En sista sak, en sak ni måste ta med i er bok. Skriv att trots alla hinder, trots motståndet från männen, så kommer de palestinska kvinnorna att delta i befrielsekampen. Varje dag dödas folk mitt ibland oss, varje dag föder en martyr. Om människor inte förstår vilken situation vi lever i, så kommer de inte heller att förstå den smärta som får en moder att mer än någonting annat önska att deras söner blir stridande motståndsmän."

- Ingela Bendt och James Downing: *We Shall Return: Women of Palestine*. (London, Zed Press Ltd, 1982) s 118

större psykiskt och socialt ansvar och begränsar deras möjligheter att delta i politiken.

De palestinska kvinnorna visar ett oändligt tålamod vad det gäller att försvara sina rättigheter. De är orubbliga inför den israeliska aggressionen. Deras uppoffringar har ökat, liksom deras roll inom politiken. När ockupationen framkallar en våg av mord, arresteringar och begränsad rörelsefrihet för männen, uthärdar kvinnorna orubbligt varje ny dag. Ytterligare ansvar har lagts på kvinnornas skuldror. Men ändå klarar de av det.

Alla som tar del av de palestinska kvinnornas livsförståelsesituation. Kvinnorätsorganisationernas ögon och öron är också vittnen. Trots det har inte någon stått upp och krävt att kvinnorna ska skyddas från Israels dagliga kränkningar. Ingen har bidragit till att rädda deras liv från israeliska hemliga dödsplaner som riktar sig mot hela det palestinska folket. Ingen hjälper dem att få behålla sin värdighet när de är under dagliga

israeliska attacker. Ingen sörjer för att de får utbildning och sjukvård, två grundläggande mänskliga rättigheter.

Vid åsynen av allt detta, finns det fortfarande människor som är upprörda över att palestinska kvinnor och barn är beredda att dö för sakens skull.

Är det inte de systematiska övergreppen som pågått – och fortfarande pågår – det som i först han ska göra oss upprörda?

Fotnoter

- 1 Mohsen Saleh, *al-Taqrir al-Istratiji al-Filistini li Sanat 2008* (The Palestinian Strategic report 2008) (Beirut: Al-Zaytouna Centre for Studies & Consultations, 2009).
- 2 *Ibid.*
- 3 An Overview of the Conditions of Palestinian Women in 2007 (Arabic), Palestinian Women's Information & Media Center, 30/3/2007, se: <http://www.pwic.org.ps/center/women01.htm>
- 4 Statistik om *al-Aqsa Intifada 29/9/2000-29/5/2008* (Arabic), Palestinian Centre for Human Rights, date N/A, se: http://www.pchrgaza.org/arabic/statists_intifada.html
- 5 'Abdul Nasser Ferwanah, A Comprehensive Statistical Report presented to the Annual Conference about prisoners (Arabic), Palestine Behind Bars website, 24/11/2009, se: <http://www.palestinebehindbars.org/ferwana24n2009.htm>
- 6 För mer information i detta ämne: 'Abbas Ismail, *'Unsuriyat Israel* (The Israeli Racism), Book Series: *Am I not a Human?* (1), (Beirut: Al-Zaytouna Centre for Studies & Consultations, 2008). Den israeliska rasismen. Palestinier i Israel. Palestinska Rättvisecentret 2009.
- 7 Palestinian Central Bureau of Statistics (PCBS), *Al-Filastiniyyon fi Nihayat 'Am 2006* (The Palestinians at the End of the Year 2006) (Ramallah, Palestine: PCBS, December 2006), s. 28
- 8 *Ibid.*, s. 177
- 9 Siffrorna kommer från Population Division in the Department of Economic and Social Affairs of the United Nations (UN), i: At a glance: Israel, United Nations Children's Fund (UNICEF) Website, Date N/A, se: http://www.unicef.org/infobycountry/israel_statistics.html
- 10 PCBS, *Al-Filastiniyyon fi Nihayat 'Am 2006*, op. cit., s. 34.
- 11 Fakta från PCBS (Ramallah, Palestine) publikationer: The General Census of Population, Housing & Installations Report (Arabic), presskonferens i februari 2008; The Palestinian Family Health Survey of 2006: slutrapporten (arabiska) december 2007; *Al-Filastiniyyon fi Nihayat 'Am 2006*, op. cit.; *Kitab Filastin al- Ihsa'ee al- Sanawy'8*" (The Stastical Fact Book of Palestine "8". November 2007, och al- Mar'awal-Rajol fi Filastin: Qadaya wa Ihsa'at 2007 (Gender in Palestine: Cases & Figures 2007, augusti 2007, s 21.
- 12 PCBS, *al- Mar'awal-Rajol fi Filastin: Qadaya wa Ihsa'at 2007*, op.cit., s 23

- 13 *Al-Hayat dagstidning*, London, 8/4/2008.
- 14 *Al-Hayat al-Jadeeda dagstidning*, Ramallah, 8/3/2008.
- 15 *Al-Mustaqbal dagstidning*, Beirut, 9/3/2008.
- 16 *Ibid.*
- 17 "Concluding Observations of the Committee on Economic, Social and Cultural Rights (CESCR): Israel," CESCR 30th Session, 23/05/2003, UN Doc. E/C.12/1/Add.90, para. 31.
- 18 Statistik om *al-Aqsa Intifada* 29/9/2000-29/5/2008, op. cit.
- 19 Amnesty International, "Israel and the Occupied Territories: Conflict, occupation and patriarchy: Women carry the burden," Mars 2005 (AI Index: MDE 15/016/2005), se: <http://www.amnesty.org/en/library/asset/MDE15/016/2005/en/dom-MDE150162005en.html>
- 20 *Ibid.*
- 21 *Ibid.*
- 22 *Ibid.*
- 23 Statistical Report on Women Martyrs of *al-Aqsa Intifada* (arabiska), Palestinian Women's Information & Media Center, Date N/A, se: <http://www.pwic.org.ps/statistics/shohadaa.html>
- 24 *Ibid.*
- 25 Akram Abu 'Amr, The Palestinian Women's Endless Suffering: In the Annual International Women's Day (arabiska), Palestinian Women's Information & Media Center, 8/3/2008, se: <http://www.pwic.org.ps/derasat/derasat5.html>
- 26 'Abdul Nasser Ferwanah, A Report on the Work of the Ministry of Detainees & Liberated Affairs (arabiska), Palestine behind Bars, 22/10/2007, se: <http://www.palestinebehindbars.org/n27.htm>
- 27 Children Seeing Rays of Light Regardless of the Darkness of Prison Cells: Palestinian Women Birth Deliveries in Israeli Occupation Jails (arabiska), Palestine News & Information Agency (Wafa), se: <http://www.wafa.ps/arabic/body.asp?id=70102>
- 28 *Ibid.*
- 29 John Dugard, "Report of the Special Rapporteur of the Commission on Human Rights on the Situation of Human Rights in the Palestinian Territories Occupied by Israel since 1967," 18/8/2005, UN Human Rights Council (HRC), UN Doc. A/60/271, para. 43.

- 30 Commission on the Status of Women, "Situation of and Assistance to Palestinian Women: Report of the Secretary-General, (October 2006 - September 2007)," UN Economic and Social Council (ECOSOC) 52nd session, 3/12/2007, UN Doc.E/CN.6/2008/6.
- 31 Enligt United Nations Development Fund for Women (UNIFEM), in: UN Economic and Social Commission for Western Asia (ESCWA), "Economic and Social Repercussions of the Israeli Occupation on the Living Conditions of the Palestinian People in the Occupied Palestinian Territory, including Jerusalem, and of the Arab Population in the Occupied Syrian Golan," 3/5/2007, UN Doc. A/62/75-E/2007/13, para. 8.
- 32 Amnesty International, op. cit.
- 33 *Al-Hayat Al-Jadeeda*, 17/1/2008.
- 34 Children Seeing Rays of Light Regardless of the Darkness of Prison Cells, op. cit.
- 35 *Al-Hayat A l-Jadeeda*, 17/1/2008.
- 36 Children Seeing Rays of Light Regardless of the Darkness of Prison Cells, op. cit.
- 37 'Abdul Nasser Ferwanah, *The Palestinian Women: Unlimited Contribution* (arabiska), Palestine behind Bars, March 2005, se: <http://www.palestinebehindbars.org/women2005.htm>
- 38 ESCWA, "Economic and Social Repercussions of the Israeli Occupation on the Living Conditions of the Palestinian People," op. cit.
- 39 Concluding Observations of the Committee on Economic, Social and Cultural Rights (CESCR): Israel," op. cit., para. 19.
- 40 Statistical Report on Women Martyrs of *al-Aqsa Intifada*, op. cit.
- 41 John Dugard, op. cit.
- 42 ESCWA, "Economic and Social Repercussions of the Israeli Occupation on the Living Conditions of the Palestinian People," op. cit., para. 65.
- 43 Citizenship and Entry into Israel Law (Temporary Order) 5763-2003, antagen 31/7/2003, se: Amnesty International, op. cit.
- 44 Amnesty International, op. cit.
- 45 *Addustour dagstidning*, Amman, 19/1/2008.
- 46 *Ibid.*
- 47 Amnesty International, op. cit.
- 48 *Ibid.*

- 49 *Ibid.*
- 50 Maha Abu-Dayyeh Shammās, "The Second Palestinian *Intifada*: Social and Psychological Implications for Palestinian Women Resulting from the Israeli Escalation of Violence," Women's Centre for Legal Aid and Counseling, Jerusalem, augusti 2001, s. 5.
- 51 Amnesty International, *op. cit.*
- 52 *Ibid.*
- 53 Commission on the Status of Women, "Situation of and Assistance to Palestinian Women: Report of the Secretary-General, (October 2004-September 2005)," UN ECOSOC 50th session, 7/12/2005, UN Doc. E/CN.6/2006/4.
- 54 PCBS, Results of the Survey of Housing Conditions in the Palestinian Territories 2006, 27/12/2006, se: http://www.pcbs.gov.ps/Portals/_pcbs/PressRelease/cond_06e.pdf
- 55 *Ibid.*
- 56 Maha Abu-Dayyeh Shammās, *op. cit.*
- 57 Se: UN Conference on Trade and Development (UNCTAD), "Report on UNCTAD's Assistance to the Palestinian People," UNCTAD 53rd session, 19/7/2006, UN Doc TD/B/53/2; and Annex I: Summary legal position of the Government of Israel, in: "Report of the Secretary-General prepared pursuant to General Assembly resolution ES-10/13: Illegal Israeli actions in Occupied East Jerusalem and the rest of the Occupied Palestinian Territory," UN General Assembly (GA), 10th emergency special session, 24/11/2003, UN Doc A/ES-10/248.
- 58 According to PCBS data, contributed to: ESCWA, "Economic and Social Repercussions of the Israeli Occupation on the Living Conditions of the Palestinian People," *op. cit.*
- 59 International Labour Organization (ILO), "Report to the Director-General: The Situation of Workers of the Occupied Arab Territories," som presenterades på ILO:s 92:a Konferens, Genève, 2004.
- 60 Amnesty International, *op. cit.*
- 61 UN ECOSOC, "Assistance to the Palestinian people: Report of the Secretary-General," 12/5/2006, UN Doc A/61/80-E/2006/72, para. 53.
- 62 Enligt rapport från Världshälsoorganisation (WHO): Commission on the Status of Women, "Situation of and Assistance to Palestinian Women: Report of the Secretary-General, (October 2005-September 2006)," UN ECOSOC 51st session, 9/1/2007, UN Doc. E/CN.6/2007/4.

- 63 Maskit Bendel, "More than Miracles Needed: Breast Cancer Among Palestinian Women," *Bridges: A Jewish Feminist Journal*, 11.1 (2006), s. 33-38.
- 64 UN Office for Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), "Special Focus: Occupied Palestinian Territory: The Closure of the Gaza Strip: The Economic and Humanitarian Consequences," December 2007, se: http://www.ochaopt.org/documents/Gaza_Special_Focus_December_2007.pdf
- 65 Maskit Bendel, op.cit.
- 66 Commission on the Status of Women, "Situation of and Assistance to Palestinian Women: Report of the Secretary-General, (October 2004-September 2005)," op. cit.
- 67 UN GA, "The Issue of Palestinian Pregnant Women Giving Birth at Israeli Checkpoints: Report of the High Commissioner for Human Rights," UN GA 60th session, 31/8/2005, UN Doc A/60/324.
- 68 Amnesty International, op. cit.
- 69 UN HRC, "The Issue of Palestinian Pregnant Women Giving Birth at Israeli Checkpoints: Report of the High Commissioner for Human Rights," UN GA: HRC 4th session, 23/2/2007, UN Doc A/HRC/4/57, para. 4.
- 70 Ibid., para. 6.
- 71 Ibid., para. 5,6.
- 72 *Assafir, dagstidning*, Beirut, 18/7/2007.
- 73 Alarabiya.net Arabic website, 8/8/2004, se: www.alarabiya.net
- 74 Ett uttalande av Dr. Ilan Gal på Lis Maternity Hospital in Tel Aviv, citerad av Gideon Levy i hans artikel "And the Twins Died", i dagstidningen *Haaretz*, 8/1/2004. Se: Amnesty International, op. cit.
- 75 Gideon Levy, "Twilight Zone: Birth and Death at the Checkpoint," *Haaretz*, 12/9/2003.
- 76 *Asharq al-Awsat, dagstidning* i London, 31/7/2004; och Alarabiya.net, 8/8/2004, se: <http://www.alarabiya.net/articles/2004/08/08/5554.html>, och Aljazeera.net arabisk website, 3/10/2004, se: <http://www.aljazeera.net/News/archive/archive?ArchiveId=87306>
- 77 UNHRC, "The issue of Palestinian Pregnant Women," op. cit., para. 12.
- 78 ESCWA, "Economic and Social Repercussions of the Israeli Occupation on the Living Conditions of the Palestinian People." op. cit., para. 49.
- 79 Commission on the Status of Women, "Situation of and Assistance to Palestinian Women: Report of the Secretary-General, (October 2005-September 2006)," op. cit.

- 80 According to UNICEF input to the preparation of the report: Commission on the Status of Women, "Situation of and Assistance to Palestinian Women: Report of the Secretary-General, (October 2004-September 2005)," op. cit.
- 81 *Ibid.*
- 82 The Annual Report of the Women's Health and Development Department in the Palestinian Ministry of Health for the year 2006 (Arabic), Gaza, Palestine, Date N/A, se: http://www.moh.gov.ps/moh_ar/pdffiles/annual1%20report%2006%20final
- 83 Commission on the Status of Women, "Situation of and Assistance to Palestinian Women: Report of the Secretary-General, (October 2004-September 2005)," op. cit.
- 84 According to UNICEF input to the preparation of the report: *Ibid.*
- 85 An Overview of the Conditions of Palestinian Women in 2007, op. cit.
- 86 Amnesty International, op. cit.
- 87 An Overview of the Conditions of Palestinian Women in 2007, op. cit.
- 88 Amnesty International, op. cit.
- 89 According to UNICEF contribution to the report: Commission on the Status of Women, "Situation of and Assistance to Palestinian Women: Report of the Secretary-General, (October 2006 - September 2007)," op. cit.
- 90 PCBS, *al-Mar 'a wal-Rajol fi Filastin: Qadaya wa Ihsa'at 2007*, op.cit, s 27.
- 91 Marwan Khawaja & ge A. Tiltnes (eds), *Fafo-report 357. On the Margins: Migration and Living Conditions of Palestinian Camp Refugees in Jordan* (Norway: fafo, 2002), s. 74.
- 92 PCBS, *Kitab Filisteen al-Ihsa'ee al Sanawy "8"*. op.cit. s. 78 och 83.
- 93 PCBS, *al-Mar 'a wal-Rajol fi Filastin: Qadaya wa Ihsa'at 2007*, op.cit s. 29-30.
- 94 PCBS, *Kitab Filisteen al-Ihsa'ee al Sanawy "8"*. op.cit. s. 76,79 och 84.
- 95 *Ibid.*, s. 384.
- 96 *Ibid.*, s. 134, 136-137 och 142.
- 97 Commission on the Status of Women, "Situation of and Assistance to Palestinian Women: Report of the Secretary-General, (October 2006-September 2007)," op. cit.
- 98 *Ibid*
- 99 Commission on the Status of Women, "Situation of and Assistance to Palestinian Women: Report of the Secretary-General, (October 2006-September 2007)," op. cit.

- 100 Commission on the Status of Women, "Situation of and Assistance to Palestinian Women: Report of the Secretary-General, (October 2004-September 2005)," op. cit.
- 101 Commission on the Status of Women, "Situation of and Assistance to Palestinian Women: Report of the Secretary-General, (October 2005-September 2006)," op. cit.
- 102 *Ibid.*
- 103 PCBS, *Kitab Filisteen al-Ihsa'ee al Sanawy "8"*. op.cit. s. 188.
- 104 The Israeli Central Bureau of Statistics (CBS), Labour Force Surveys 2006, December 2007, se: http://www1.cbs.gov.il/www/saka_y/e_intro_a_1.pdf
- 105 Ruth Sinai, "Arab women - the most exploited group in Israeli workforce," Haaretz, 1/2/2008.
- 106 Amnesty International, op. cit.
- 107 Se: "Report of the Special Committee to Investigate Israeli Practices Affecting the Human Rights of the Palestinian People and Other Arabs of the Occupied Territories," UN GA 62nd session, 24/9/2007, UN Doc A/62/360, para. 64, och Amnesty International, op. cit.
- 108 Israel Using Psychological Torture, British Broadcasting Corporation (BBC), 13/4/2008.
- 109 *Ibid.*
- 110 *Al-Quds al-Arabi, dagstidning*, London, 17/1/2008.
- 111 *Al'asr*, tidskrifts website, Jeddah, 18/8/2002, se: <http://www.alasr.ws/index.cfm?method=home.con&contented=2857>
- 112 *Assabeel dagstidning*, Amman, 11/8/2003.
- 113 Om fången Muhannad Talal Shreim (arabiska), The Palestinian Information Center website, Date N/A, se: <http://www.palestine-info.info/arabic/feda/shreim.htm>; och website Al-Qassam Brigades: <http://www.alqassam.ps/arabic/?action=detail&c&sid=3861>
- 114 Palestine News Network website, 25/12/2005, se: <http://www.pnn.ps/arabic/archiv2005/dec/week4/251205/report2.htm>
- 115 Al-Qassam Brigades website, se: <http://www.alqassam.ps/arabic/?action=detail&c&sid=3861>
- 116 Palestine News Network, 23/9/2004, se: <http://www.pnn.ps/arabic/archive/sep/week4/230904/report4.htm> och Ghassan Do'ar, Palestinian Women during the *Intifadah* (arabiska), *Al-Quds al-Arabi*, 27/3/2007
- 117 *Al-Khaleej*, dagstidning, UAE, 19/1/2008.

- 118 *Al-Khaleej*, dagstidning 7/11/2006.
- 119 *Al-Mujtama'* tidskrift, Kuwait, 27/5/2005; och Qudsnews website, 12/1/2008, se: <http://www.qudsnews.net/reports/204.htm>
- 120 Amnesty International, op. cit.
- 121 Ghassan Do'ar, op. cit.
- 122 Ghazi al-Sourany, The Contemporary and Modern History of the Role of Palestinian Women (arabiska), tidskriften *Ro'ya, Al-Hay'a al-Amma lil-Isti'lamat*, nummer 21, september 2002, se: <http://www.sis.gov.ps/arabic/roya/21/page7.html>
- 123 Dunia al-'Amal Isma'eel, Palestinian Woman and Political Participation (arabiska), tidskriften *Ro'ya: Al-Hay'a al-Amma lil-Isti'lamat* nummer 5, januari 2001, se: <http://www.sis.gov.ps/arabic/roya/5/page5.html>
- 124 Fayha 'Abdul Hadi, Entering into the Memory Zone (arabiska), The Palestinian Initiative for the Promotion of Global Dialogue and Democracy (MIFTAH), 29/11/2005, se: <http://www.miftah.org/Arabic/Display.cfm?DocId=4193&CategoryId=2>
- 125 'Abdul Nasser Ferwanah, The Palestinian Women: Unlimited Contribution, op. cit.
- 126 Ghazi al-Sourany, op. cit.
- 127 Ibid.
- 128 Ibid.
- 129 Abdul Nasser Ferwanah, The Palestinian Women: Unlimited Contribution, op. cit.
- 130 Ghazi al-Sourany, op. cit.
- 131 Alarabiya.net, 8/10/2006, se: <http://www.alarabiya.net/articles/2006/10/08/28115.html>
- 132 Ma'an al-Biyary, "Dalal al-Mughraby as an Example" (arabiska), *Al-Khaleej*, 28/4/2008.
- 133 Ahmad Jabir, *Nisa' Khalidat 'Ala 'Ard al-Ribat* (Immortal Women in the Frontiers' Land), (San'aa, Yemen: Dar al-Wa'd for Publishing and Distributing, 2004), s. 53-58.
- 134 *Ibid.*
- 135 Ghazi al-Sourany, op. cit.
- 136 Salah 'Abdul 'Ati, The Palestinian Woman between her Reality and Ambition (arabiska), The Arabic Center for the Sources & Information on Violence Against the Woman, February 2007, se: http://www.amanjordan.org/aman_studies/wmview.php?ArtID=1249
- 137 Ghazi al-Sourany, op. cit.

- 138 Dunia al-'Amal Isma'eel, op. cit.
- 139 Number of Voters in the Second Palestinian Legislative Council Elections 2006 according to Gender and Age (arabiska), Palestinian National Authority, Central Elections Committee.
- 140 Sami Khouwaira, Hamas Female Parliamentarians: No *Hijab* by Compulsion (arabiska), IslamOnline.net website, se: <http://www.islamonline.net/arabic/adam/2006/03/Article07.shtml>
- 141 Population Centers/ Registration and Polling Statistics in the Local Councils' Elections - Rounds 1-4 (arabiska), Palestinian National Authority, Central Elections Committee.
- 142 Statistics of *al-Aqsa Intifada* 29/9/2000-29/5/2008, op. cit.
- 143 *Alghad*, *dagstidning*, Amman, 4/11/2006.
- 144 *Al'asr*, 11/11/2006, se: <http://www.alasr.ws/index.cfm?method=home.con&cContentId=8400>
- 145 *Al-Hayat al-Jadeeda*, 2/11/2006.
- 146 I'tidal Qunaita, Ayat al-Akhrass... A Bride in the Martyrdom Dress (arabiska), IslamOnline.net, 2/4/2002, se: <http://www.islamonline.net/arabicfamous/2002/04article01.shtml>

Bokserien: "Är jag inte en människa?"

1. Den israeliska rasismen: Palestinier i Israel. En fallstudie.
2. Den palestinska kvinnans lidanden under den israeliska ockupationen

Följande titlar är ännu inte översatta men några (3,4,5,6,8 förutom 1 och 2) finns att tillgå på engelska på www.alzaytouna.net

3. The Suffering of the Palestinian Child under the Israeli Occupation
4. The Suffering of the Palestinian Prisoner under the Israeli Occupation
5. The Israeli Massacres against the Palestinian People
6. The Suffering of the Palestinian Refugee under the Israeli Occupation and in the Diaspora
7. Jerusalem and the Holy Sites
8. The Separation Wall in the West Bank
9. The Suffering of the Palestinian Student
10. The Suffering of the Palestinian Worker
11. The Suffering of the Palestinian Patient
12. The Suffering of the Palestinian Farmer and Land Confiscations
13. The Siege (The Barriers and the Crossings)

English Publications of al-Zaytouna Centre for Studies and Consultations

1. Mohsen Saleh and Basheer Nafi', editors, *The Palestinian Strategic Report 2005*, Beirut, 2007.
2. Mohsen Saleh, editor, *The Palestinian Strategic Report 2008*, Beirut, 2010.
3. Mohammad 'Arif Zakaullah, *Religion and Politics in America: The Rise of Christian Evangelists and their Impact*, Beirut, 2007.
4. Mohsen Saleh and Ziad al-Hasan, *The Political Views of the Palestinian Refugees in Lebanon as Reflected in May 2006*, Beirut, 2009.
5. Ishtiaq Hossain and Mohsen M. Saleh, *American Foreign Policy & The Muslim World*, Beirut, 2009.

Den Palestinska Kvinnan

LIDANDEN

معاناة المرأة الفلسطينية
تحت الاحتلال الإسرائيلي

Den här boken

Boken är en del av serien "Är jag inte en människa?" och fokuserar på den israeliska ockupationen brott mot palestiniernas rättigheter. Detta sker när hela världen talar om att försvara de mänskliga rättigheterna, ommänniskans värdighet och hennes rätt att få leva i fred i sitt hemland. Men omvärlden är totalt likgiltig inför vad som händer med de fördrivna och förtryckta palestinierna.

Boken handlar om en alldeles speciell symbol: den palestinska kvinnan och hennes svåra lidanden under Israels ockupation. Hon är den som har omsorg om familjen och tyngs av bördan av ytterligare svåra umbäranden. Hon är modern, hustrun, system, sjuksköterskan, lärarinnan och stödet till många personer i ett ockuperat samhälle.

Al-Zaytouna Centre for Studies & Consultations

مركز الزيتونة للدراسات والاستشارات

P.O.Box: 14-5034 Beirut - Lebanon

Tel: +961 1 803 644 | Tel-fax: +961 1 803643

info@alzaytouna.net | www.alzaytouna.net

2

Är jag inte en människa?

ISBN 978-9953-500-50-8

9 789953 500508

Palestinska Rättvisecentret www.palestine.se